GOLDONI

TEATRU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ %

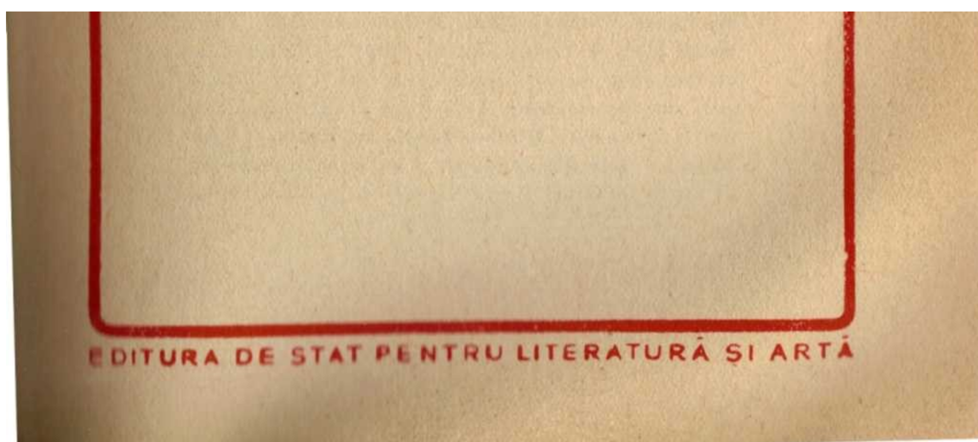
CARLO GOLDONI

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

CARLO

GOLDONI

TEATRU

RĂZBOIUL

COMEDIE ÎN TREI ACTE

Reprezentaţi pentru prima oara Ia Veneţia fn timpul carnaoalalul din 1760

în romfna})» de FLORIAN POTRA

P E R S O N A J E L E

Don EGIDIO, comandantul fortăreţei asediate
Dolina FLORIDA, fiica lui
Don SIGISMONDO, generalul atacanţilor
Contele CLAUDIO, locotenent
Don PA.USXINO. stegar
Don FSRDINANDO, stegar
Don CIRILLO, locotenent schilod
Don POI/IDORO, intendentul armatei
Donna ASPASIA. fiica lui
LISETTA, ţărancă
ORSOEINA, vînzătoare de mărunţişuri
printre soldaţi Don
FABIO, stegar Un
CAPORAL Un ADJUTANT
Un CURIER CINCI
SOLDAŢI Soldaţi >
Ţărani personaje care nu vorbesc
Ţărance

ACTUL I

SCEXA 1

Cameră ia. casa intendentului, cu lumini aprinse, cu măsuţe, scaune etc.

DON FABIO, care „taie" la faraou[1]. CONTELE CI,ATJDIO, care mizează la faraon, DONNA FLORIDA şi DON FA.usiMK'O şed, vorbind şi gingiuiindu-se. DON FERDINANDO şi DONNA ASPASIA. şed, bîcd, la o altă măsuţă, pe care se văd sticle, patare etc. Alţi.doi ofiţeri, care mizează la faraon. Alţi ofiţeri, care joacă la o altă măsuţă

CONTELE: Miza pe şeptar!

FATJSTINO: Donna Florida, îmi îngădui să trec la masa unde se joacă faraon, să-mi încerc norocul?

FLORIDA : Mă mir că-ţi poate trece prin cap ideea de-a juca!

FATJSTINO: Şi de ce te miri?

FLORIDA: Pentru că nu mai e mult şi se face ziuă. Ai putea fi chemat din clipă în clipă să intri cu bateria de schimb. Ai putea fi însărcinat cu asaltul fortăreţei, pentru a împiedica năvala duşmanului, şi dumitale, fără să te gîndeşti la primejdie, fără să te pregăteşti pentru încercarea ce te aşteaptă, îţi vine pofta să te distrezi?

FAUSTINO : Ce-mi rămîne de făcut ca să mă pregătesc pentru încercare? Cînd am plecat de acasă şi am îmbrăcat Haina militară, încingîndu-mi spada la şold, mi-am pregătit sufletul pentru orice primejdie şi pentru orice capriciu al soartei. Dacă mă cheamă pe cîmpul de bătaie, ştiu că trebuie să mă supun. Dacă trebuie să înfrunt duşmanul, ştiu că s-ar putea să mor. Dar mai ştiu şi că tristeţea mi-ar putea slăbi curajul, şi că gîndul primejdiei nu slujeşte de loc la înlăturarea ei. L-asă-mă să gust în tihnă aceste clipe de viaţă, şi, dacă nu-ţi face plăcere să joc, mîngîie-mă cel puţin cu dulcile-ţi priviri.

CONTELE *(sărind vesel):* Am cîştigat miza! Pace bună fantelui! Pacea să fie cu fantele!...

FERDINANDO *(contelui):* Locotenente, cum merge jocul?

CONTELE: Bine. Pace bună fantelui! îudată-1 scot din bancă. Pace bună fantelui! Am cîştigat fantele! Am cîştigat fantele! Aşteaptă. Dublă pace regelui! Dublă pace regelui!

1 **Joc** de **cărţi asemănător** cu liacaraua **(n.r.).**

FERDINANDO: Bravo, conte, curaj!
CONTELE: Curaj!
FATJSTINO *(Floridei):* I,asă-mă să risc doi ţechini...
FLORIDA: Nu, deocamdată nu vreau să joci.
FATJSTINO: îmi eşti stăpînă şi-ţi ascult porunca.
CONTELE: Drace! Am pierdut miza cea mai frumoasă !
FERDINANDO: Cum îţi mai merge, conte?
CONTELE: Nu mă întreba. Amestecaţi cărţile!
Mă întorc pe dată să-mi iau revanşa. *(Aceste cuvinte au fost adresate celui care taie cărţile; pe urmă se apropie de Ferdinando.)* Un pahar de Burgundia!
FERDINANDO *(făcînd semn către Aspasia):* Gustă, să vezi ce vin! Darul domnişoarei!
CONTELE: Trăiască domnişoara! *(Gustînd.)* Bun pentru cavaleri! Eh, în casa unui intendent de război, orice lucru trebuie să fie de preţ. Ferice de dumneata, care te bucuri de graţiile fiicei.
ASPASIA: Ce vrei să spui cu asta?
CONTELE: Voiam să spun...
FABIO *(contelui):* Locotenente, am tăiat.
CONTEEii: Iată-mă! *(Termina de băut, apoi aleargă la măsuţă.)* Şeptar, pe zece ţechini.
FAUSTIKO: Vai, donna Florida, mă faci să deznădăj-duiesc. Poate că ne vedem pentru ultima dată, şi eşti atît de neînduratoare cu mine!
FLORIDA: Vai, Doamne! Tatăl meu e comandantul fortăreţei pe care o bateţi cu tunurile voastre. Aţi luat oraşul prin surprindere, m-aţi făcut prizonieră şi, cum soarta armelor e îndoielnică, s-ar putea să pieri dumneata, pe carete iubesc atîta; poate să piară tatăl meu, pe care-1 ador, şi ai vrea să fiu veselă şi nepăsătoare? Şi mai pretinzi să-ţi vorbesc de dragoste?
FAUSTIKO: Te înţeleg, dar am o fire nerăbdătoare, îngăduie-mi măcar să mă distrez jucînd.
FLORIDA: Da, ingratule, fă-mi în ciudă!
FAUSTINO: Nu, draga mea, nu te nelinişti, n-o să mai pomenesc de joc.
CONTELE: Blestemat şeptar! Merge şeptarul!
ASPASIA *(lui Ferdinando):* Contele pierde.
FERDINANDO: Pierde, nefericitul, în timp ce eu sper să cîştig foarte mult.
ASPASIA: Şi ce speri să cîştigi?
FERDINANDO: Inima dumitale.
ASPASIA: Mă faci să rîd...
FERDINANDO: Şi dumneata rîzi.
ASPASIA: Nu te gîndeşti la război?
FERDINANDO: I,a război se gîndeşte generalul meu. Noi, subalternii, trebuie să ne supunem, nu să gîndim. Cine nu-i pe cîmpul de bătaie, nu-i în primejdie, şi totuna-i dacă eşti la două sute de mile depărtare de foc, sau numai la două sute de paşi. Acum mă simt liniştit în odaia asta, ca şi cum aş fi într-un loc unde nici nu s-ar pomeni de război. Mîine voi înfrunta

primejdia dacă trebuie, dar în noaptea asta vreau să petrec dacă pot.

Tovărăşia dumitale mă încîntă, domnişoară! Eşti drăgălaşă, eşti spirituală! în sănătatea dumitale! *(Bea.)*

CONTELE: Oh, soartă blestemată! Trebuie să pierd mereu? Să meargă totul pe şeptar! Toţi banii care mi-au mai rămas, pe şeptar!

FLORIDA: îl vezi pe sărmanul conte cit se frămîntă din pricina jocului şi mai ţii să te expui unui asemenea zbucium?

FAUSTINO: Mă compătimeşti atît de mult?

FLORIDA: Desigur; sînt cam îngrijorată pentru dumneata.

FAUSTINO: Dac-ar fi adevărat, ai fi mai drăguţă cu mine.

FLORIDA: Situaţia în care ne aflăm nu-mi îngăduie mai mult.

CONTELE: A ieşit şi cel de-al treilea şeptar. împotriva mea toţi şeptarii? Vreau să-1 văd şi pe al patrulea! Douăzeci de ţechini pe-al patrulea şeptar! **FABIO:** Conte, eu nu merg pe cuvînt. **CONTELE:** Sînt cavaler... sînt un ofiţer de onoare. **FABIO**: S-avem iertare, în viitoarea bătăliei nu se joacă pe cuvînt. **CONTELE** *(lui Ferdinando):* împrumută-mi douăzeci de ţechini.

FERDINANDO: Te-aş servi dacă i-aş avea. **CONTELE** *(lui Faustino):* împrumută-mi douăzeci de ţechini.

FAUSTINO: Nu-i am, pe cuvîntul meu de gentilom. **CONTELE:** Hei, cine-i de serviciu? **CAPORALUL:** Domnule?

CONTELE: Cheamă-1 pe intendent! *(Se îndreaptă spre măsuţă, fremătînd, si priveşte jocul.)*

CAPORALUL: Veţi fi servit. *(Dă să plece.)*

FLORIDA *(Caporalului):* Ce noutăţi de pe cîmpul de bătaie?

CAPORALUL: Ai noştri au început să spargă meterezele. *(Pleacă.)* **FLORIDA**: Sărmana de mine! Ce va fi cu tatăl meu? **CONTELE:** Iată al doilea şeptar. Şi n-am putut miza, şi n-am putut să joc. Unde-i intendentul?

SCENA 2

DON POLIDORO şi cei de mai înainte

POLIDORO: Cine mă caută, cine-ntreabă de mine? **CONTELE**: Domnule intendent, binevoieşte să-mi împrumuţi douăzeci de ţechini. **POLIDORO:** Douăzeci de ţechini? **CONTELE:** Douăzeci de ţechini. **POLIDORO:** Pentru cine? **CONTELE:** Pentru mine. **POLIDORO:** Pentru joc? **CONTELE:** Pentru joc. **POLIDORO:** Douăzeci de ţechini? **CONTELE:** Douăzeci de ţechini! **POLIDORO:** Prea bine! **CONTELE:** Mai repede!

POLIDORO: Aşteptaţi un pic. *(Scoate un carneţel de socoteli.)*

CONTELE: Nu mă face să-mi pierd răbdarea.

POLIDORO: Poftiţi. *(Citind.)* „Domnul conteClaudio, locotenent de cavalerie, are de dat, în contul soldei sale, ţechini **60."**

CONTELE: Şi cu douăzeci, optzeci.
POLIDORO: Binevoiţi a-mi acorda un singur lucru.
CONTELE: Ce anume?
POLIDORO: O poliţă.
CONTELE: Să ceri o poliţă unui cavaler ca mine? Sînt ofiţer, sînt gentilom şi sînt cunoscut în armată. **POLIDORO:** Prea bine.
CONTELE: Prea bine, prea bine, şi-mi ceri o poliţă? **POLIDORO:** Eu nu vă cer o poliţă pentru bani.
CONTEIE: Dar pentru ce mi-o ceri?
POLIDORO: Pentru faptul că mîine dimineaţă un glonţ «le muschetă[2] sau o ghiulea de tun ar putea să încunune faptele vitejeşti ale domnului conte şi să-mi ducă cei douăzeci de ţechini în preafericitele Cîmpii Elizee ale eroilor militari.
CONTEiE: De-oi muri, se va termina totul.
POL.I:DORO: Prea bine.
COOTEEE: Şi de-oi trăi, îţi voi datora o sută de ţechini. Aşa te-nvoieşti să mi-i dai?
POLIDORO: Cine nu riscă nu cîştigă... Cred că da.
CONTELE: Atunci dă-i încoace.
POLIDORO : Prea bine. *(Scoate carneţelul.)*
CONTELE: Carnetul acela mă scoate din fire! *(Celui cure taie.)* Aşteaptă-mă, vin imediat.
FABIO: Nu mă mişc de-aici.
POLIEORO *(scriind în carnet):* Cu totul ţechini o sută. *(Contelui.)* Binevoiţi a vă depune semnătura. **CONTELE** *(iscălind):* Prea bine. **POLIDORO** *(dînd banii contelui):* Iată douăzeci de ţechini.
CONTELE: îţi rămîn foarte obligat. Aşa se îmbogăţesc intendenţii de război! *(Celui care taie.)* Iată-mă, taie!
ASPASIA *(lui Polidoro, care vrea să plece):* Preasupusa dumitale fiică, tată...
POLIDORO: Oh, fata mea, ce faci aici?
ASPASIA: Un pic de conversaţie.
POLIDORO: Prea bine. *(Pleacă.)*
ASPASIA *(lui Ferdinando):* Tatăl meu e cel mai bun om din lume.
FERDINANDO: Dacă i-aş cere ceva, aş vrea să-mi răspundă: prea bine!
ASPASIA: Pricep, pricep ce vrei să-i ceri, dar, înainte de-a-ţi răspunde el, ar trebui să-ţi răspund eu.
FERDINANDO: Şi dumneata ce-ai răspunde?

ASPASIA : Daca te âuci sub gloanţe, foarte rău. **FERDINANDO**: Şi <La.că mă-ntorc teafăr? **ASPASIA**: Foarte bine.
FERDINANDO: Bravo, aşa-mi place! în sănătatea dumitale! *(Bea.)* **ASPASIA** *(unui servilor):* Mai adu o sticlă. **FLORIDA** *(lui Faustîno):* Donna Aspasia se distrează

2 Armii grea de foc întrebuinţata pini in veacul al XIX-lea (n.r.).

de minune...

PATJSTINO: Casa unui intendent de război e cornul abundenţei. Aurul ce se cheltuieşte cu armata nu se pierde sub păinînt, se prelinge în mîiiiile cîtorva particulari, iar intendenţii au partea cea mai mare.

ONTBLE: Nu mi-au rămas decît trei ţechini. Meargă şi ăştia tot pe şeptar! LORiDA *(lui Faustîno):* Auzi? Dacă-i pierde şi pe ăştia, mi-e teamă c-o să facă o scenă groaznică. FAUSTÎNO: Nu-ţi fie teamă! Sîntem mulţi, nu va îndrăzni să întreacă măsura. CONTELE: Ah, şeptar îndrăcit! Ah, şeptar blestemat! Dă-mi cărţile! *(Rupîndu-le.)* Dracu să-1 ia pe cine le-a născocit! Dracu să-1 ia pe cine le-a tipărit! Dracu să-1 ia pe cine-a cîştigat! Dracu să mă ia şi pe mine, care-am pierdut! ASPASIA: Acum va face cine ştie ce măgărie! CONTELE: Ei, nu contează. Am făcut-o? Am făcut-o! Nici nu mai vreau să mă gîndesc. Să fim veseli! Daţi-mi nişte vin de Burgundia! Trăiască războiul, trăiască amorul, trăiască vinul bun, trăiască femeile frumoase! Trăiască prietenii buni! Trăiască şi blestematul acela de locotenent care m-a ruinat! FABIO: Pe soartă să te superi, prietene. CONTELE: Da, ai dreptate. Vino-ncoa să te-mbrăţişez şi să te sărut, eşti un om cumsecade, iar eu un dobitoc! Acum, că nu mai am bani să joc, vreau să iubesc. E şi pentru mine vreun loc lîngă aceste doamne?

EXORIDA : Ei hai, domnule locotenent, gîndeşte-te că tovarăşii dumitale asaltează castelul, care se apără, iar dumneata va trebui să le iei în curîud locul.

COMTELE: Ce-mi pasă mie de toate gîndurile astea negre? Trebuie să luptăm? Luptăm. Mergem să luăm meterezele cu asalt? Să escaladăm zidurile? Sînt gata. Dar, cît sînt aici, nu-mi bat capul, vreau să petrec. Vreau să fac dragoste cu dumneata.

FLORIDA: Mă uimeşti! Faţă de mine să nu-ţi iei o asemenea libertate! CONTELE : Ei haide, ce vrei să faci cu băieţaşul ăsta?

Eu, eu te voi învăţa ce-i viaţa... FAUSTINO: Conte, fii respectuos cu această doamnă. CONTELE: Eu sînt respectuos, dar dacă întreţine o conversaţie cu dumneata, poate şi trebuie s-o întreţină şi cu mine. *(Se aşază Ungă Florida.)* FLORIDA *(ridicîndu-se):* Asta-i neobrăzare! CONTELE *(ridicîndu-se):* Nu face să mi se-nfierbîute sîngele!

FAUSTINO: Dacă ţi se-nfierbîntă sîngele, am să-ţi înţep chiar eu vîna ca să ţi-1 domolesc!

CONTELE: Iar eu am să te-nvăţ cum se mîiiuieşte spada!

ASFASIA : Ei, domnilor, în casa intendentului?

CONTELE: Da, în casa intendentului! Aici e locul unde se jupoaie ofiţerii, unde se suge sîngele soldaţilor! Şi, pentru douăzeci de ţechini, onoratul dumitale tată ne poate îngădui să facem un duel!

FERDINANDO: Nu, dragă prietene, gîndeşte-te la locul şi momentul în care ne aflăm. Vai de dumneata dacă ajunge la urechile generalului un asemenea lucru tocmai în clipa cînd trebuie să fim gata la ordinele sale! Nu-i ăsta momentul potrivit...

CONTELE: Da, e adevărat. *(Lui Faustino.)* Ne vom bate după luptă.

FAI7STIN0 *(contelui):* Cînd vei dori.

FLORIDA: O, cerule! Atît de mic preţ puneţi pe viaţă? Vă expuneţi primejdiei numai pentru atîta lucru? Acum nu mă mai mir că petreceţi în veselie şi joc orele dinaintea faptelor de vitejie. Credeam că setea de glorie vă face voioşi şi nerăbdători să dobîndiţi triumful sub comanda unui general, judecător şi spectator al curajului vostru. Credeam că alergaţi cu eroică nepăsare spre o victorie strălucită sau spre o moarte glorioasă; dar acum că vă văd expunîndu-vă dintr-o pricină atît de meschină unei morţi înjositoare, mă faceţi să cred că mai mult fanatismul, decît judecata, vă e stăpîn şi sfetnic. Obiceiul de-a glumi cu moartea vă face să nu vă mai temeţi de numele ei şi vă expuneţi loviturilor nu din vitejie, ci din obişnuinţă. Dacă aţi iubi cu adevărat gloria, ar trebui să preţuiţi mai mult viaţa, tocmai pentru a dobîndi această glorie, şi să preferaţi datoria de buni soldaţi deşertăciunii unui curaj necugetat. *(Pleacă.)*

CONTELE: Trăiască preaînvăţata noastră! Să-i facem un cîntec pentru frumoasa lecţie ce ne-a dat.

FAUSTINO: Donna Florida a vorbit cu judecată.

SCENA 3

DON CIRII.I.O şi cei de mai înainte

CIRILLO *(săliînă vesel):* Bucuraţi-vă, camarazi, bucu-raţi-vă! Am făcut o breşă de trei picioare şi jumătate.

CONTELE: De unde ştii cînd abia acum se crapă de ziuă?

CIRILLO: E ziuă ! E ziuă! *(Sărind.)* Pe cîmp se vede limpede. Am fost printre baterii. Am amplasat eu însumi două tunuri şi am făcut una cu pă-

21* 323

mînttil o piesă de artilerie de-a duşmanului. O, ee lovitură splendidă, ce splendidă lovitură!

ASPASIA : Şi nu ţi-e teamă c-o salvă ţi-ar putea reteza şi celălalt picior?

ciRitiyO: Ce-mi pasă mie de picior? Pentru plăcerea de-a nimeri o salvă de tun în plin aş da şi zece picioare dacă le-aş avea. Dar ce se-ntîmplă aici, nu se joacă?

FERDINANDO: Am jucat pînă acum.

CONTE LE: Iar eu am pierdut pînă şi cămaşa.

CIRILLO: Şi don Ferdinando?
CONTELE:' A băut.
CIRILLO: Bine! Şi don Faustino?
CONTELE: A făcut curte.
CIRILLO: Şi mai bine! Aşa-mi place, să vă petreceţi timpul cu lucruri vesele, desfătătoare. Prieteni, peste o oră sau două, cel mult, vă vine rîndul să preluaţi bateriile. Duşmanii se apără cu deznădejde. Au atacat ca nişte diavoli. Noi i-am respins, dar ne-a costat treizeci de oameni. Grozav foc au mai deschis asediaţii! N-am văzut niciodată un asemenea foc! O să-1 vedeţi, o să-1 simţiţi şi voi. Dar, pînă vine ceasul, să petrecem, să fim veseli!
CONTELE: Da, să fim veseli, să bem!
FERDINANDO: Să bem deci!
CIRILLO: Să bem!
FAUSTÎNO: Să bem şi să ne veselim! **FERDINANDO** *(Aspasici):* Cu voia stăpînei acestei case.
ASPASIA: Poftiţi, vă rog. *(Aparte.)* Nu ştiu cum fac. E de necrezut această veselie cu o oră înainte de a se expune gloanţelor de archebuză[3]!
CIRILLO: Şi trăiască suveranul nostru!
TOŢI: Trăiască! *(Beau.)*
FERDINANDO: Şi trăiască generalul nostru! **TOŢI:** Trăiască! *(Beau.)*
pAUSTiNO: Şi trăiască cei care apără acum bateriile! **TOŢI:** Trăiască! *(Beau.)*
CONTELE: Şi să trăim şi noi, care ne vom bate cu duşmanul!
CIRILLO: Trăiască cel dintîi care va trece prin breşă! **CONTELE:** Cel dinţii vreau să fiu eu! **FERDINANDO:** Mie mi se cuvine asta, nu dumitale.
Regimentul meu e mai vechi decît al dumitale.
CONTELE: Voi ieşi cu voluntarii şi-mi voi face vad peste tranşee. **FERDINANDO:** N-o să mă las întrecut de dumneata! **CIRILLO:** Bravo, trăiască vitejia voastră şi curajul vostru! Deocamdată, să ne desfătăm. Iată o vioară! *(Găseşte o vioară -pe o măsuţă.)* **FERDINANDO** *(Aspasici):* Domnişoară, să dansăm! **ASPASIA:** Fie, să dansăm! **CONTELE**: Dansaţi, iar noi o să bem.

(Cirillo se.aşază, lasă să-i cadă cîrjilc şi cînlă un menuet; Ferdinando şi Aspasia drinscazâ'.)

SCENA 4

DyN FABJO şi cei de mai înainte

FABIO: Prieteni, generalul a convocat un consiliu de război. S-au şi adunat în cortul lui toţi ofiţerii de stat-major, şi ordonă ca toţi ceilalţi ofiţeri să stea în alarmă.

3 **Veche armă de foc, purtată pe umeri, mai uşoară decît muscheta (n.r.).**

FERDINANDO: Ştii despre ce se va vorbi în consiliu?

FABIO: E vorba să se hotărască asaltul general al poziţiei duşmane. *(Se aude toba.)* Să mergem! *(Pleacă.)*

CONTELE: La asalt, la asalt! *(Aleargă, sărind.)* **CIRILLO:** La asalt, la asalt! *(Ţopăie cu scaunul.)*

FERDINANDO: La încercarea vitejiei noastre! *(Pleacă.)*

FAUSTINO: La glorie! *(Pleacă.)* **CIRILDO** *(Aspasiei):* Dă-mi, te rog, cîrjile. **ASPASIA**: Ei, liai, don Cirillo, dumneata eşti scutit de asemenea trudă. Odihneşte-te, ai nevoie. **CIRILLO** *(cu ciudă):* Dă-mi cîrjile! **ASPASIA:** Nu vreau să-ţi dau nimic! *(Pleacă.)* **CIRILLO:** Blestemata! Da, vreau să alerg în focul bătăliei, sub canonade, spre marile încercări! *(Ţopăie cu scaunul, apoi pleacă.)*

SCENA 5

AHă încăpere, în aceeaşi casă

POI.IDORO, singur

POLIDORO: Hm! Mare şi frumos lucru e războiul! Eu o să-1 proslăvesc întotdeauna şi nu-i nici o primejdie să-mi iasă din piept vreo rugăciune pentru pace. Ar spune, cine m-ar auzi: tu înalţi rugi pentru meseria ta ca nevasta călăului aceluia care ruga cerul să-i dea de lucru bărbatului ei. Ei bine, cine-i acela, pe lumea asta, care să nu dorească, înainte de toate, propriul lui folos? Certurile dau de mîncare avocaţilor, bolile, medicilor; şi unde e medicul sau avocatul care-ar dori ca toţi oamenii să fie sănătoşi şi toate familiile să trăiască în pace? Dacă n-ar fi războaie, n-ar fi nici intendenţi de război; şi cine e omul care, putînd să pună deoparte o sută de mii de scuzi în patru sau cinci ani de război, ar vrea, din milă pentru aproapele, să fie pace? Ţipă împotriva războiului cei care-şi văd pustiite cîmpurile, nu cei care, pentru înzestrarea armatei, îşi vînd griul şi vinul la preţ ridicat. Se plîng de război negustorii care păgubesc prin întreruperea comerţului, nu cei care preîntîmpină nevoile trupelor şi cîştigă, de pe urma proviziilor sau a banilor, douăzeci sau treizeci la sută. Varsă lacrimi din pricina războiului familiile care, din nefericire, îşi pierd tatăl, fiul sau vreo rubedenie, nu acelea care-i văd întorcîndu-se acasă plini de glorie şi încărcaţi de prăzi. Se plîng de război cîteodată soldaţii, şi chiar ofiţerii, dintre cei lipsiţi şi nevoiaşi, dar nu se plînge un intendent ca mine, care înoată în belşug, care profită din vînzări şi provizii şi care, măcinînd la moara creierului său, face să-i curgă în buzunare aurul şi argintul unei armate întregi.

SCENA 6

ORSOLINA Şi POUDOKO

ORSOLINA : Sluga dumitale, domnule intendent... **POLIDORO**: Oh, drăgălaşă Orsolina, ce faci aici la ora asta?

ORSOLINA: Vin să dau socoteala cîştigului de azi-noapte. **TOLIDORO**: Prea bine!

ORSOLINA: Iată lista lucrurilor vîndute: şaizeci de butelii de vin de Chianti; treizeci de sticle de Burgundia; şaisprezece clondire de licoare; douăzeci şi două de livre de rachiu tare; patruzeci de livre de tutun şi o cutie cu pipe.

POLIDORO: Foarte bine.

ORSOLINA: Am adus înapoi capitalul pe care mi l-ai împrumutat cu atîta mărinimie; cît despre cîştig mă las în seama bunăvoinţei dumitale.

POLIDORO: Dumneata cît ai cîştigat?

ORSOLINA: Sînt o femeie cinstită, aşa c-o să-ţi spun adevărul. La vin am cîştigat dublu, la licori o treime şi la celelalte lucruri două treimi.

POLIEORO: Prea bine. Nu cumva eşti dintr-acelea care cîrtesc împotriva războiului?

OR.SOLINA: Vai, **eu** una nu spun decît lucruri bune despre **el.** Eram o sărmană spălătoreasă. Am venit în tabără, cu bărbatu-meu, să fiu vivandieră. Am rămas văduvă, dumneata **ni**-ai ajutat, şi, cu vrednicia mea şi cu sprijinul dumitale, **trag** . nădejde **ca,** o dată întoarsă acasă, să pot trăi ca o cucoană.

POUDORO: Prea bine!

ORSOUNA: Vrei să socoteşti banii pe care ţi i**-am** adus?

POIJDORO: Nu, lumina mea, ţine-i, îngrijeşte-i, fă-i să sporească. Mai vrei vin? O să-ţi dau. Mai vrei altă marfă? O să te aprovizionez. Cîştigă! îmbogăţeşte-te! îmi placi! Mi-eşti draga! Iubesc persoanele de duh, cinstesc pe cine ştie să **facă** din puţin mult. Şi eu am făcut la fel, iar după terminarea războiului, dacă-mi pun în gînd, mă însor... Ajunge, mi-eşti dragă, crede-mă!

ORSOWNA: Vai, domnule, îţi închipui că o sărmană spălătoreasă o să tragă nădejdea de-a se schimba în intendentă?

POIJDORO: Ce spălătoreasă?! Acuma eşti negusto-reasă! Banii fac să se uite trecutul. Ascultă, **ce** crezi c-am fost eu înainte de-a fi intendent? Ţi-o mărturisesc în taină, între patru ochi, ca **să**-ţi dau curaj şi nădejde, ca să-ţi înlătur orice şovăială legată de starea dumitale din trecut. **Eram** un biet toboşar. Am trecut apoi ca ajutor la un vivandier. M-am ales cu zece scuzi, am cumpărat un măgar şi am făcut negoţ printre soldaţi. Pe urmă am făcut cărăuşie cu catîri, iar de-acolo am trecut ca magazioner de grîne. M-am ocupat apoi de cuptoarele de pîine, de unde m-am săltat la aprovizionare. Cîştigul a mers

bine, m**-am** purtat cu luare-aminte, făcîndu-mă iubit de generali. Am ştiut să cheltuiesc cu judecată, am dat plocoane la timp şi, în sfîrşit, am ajuns la gradul de intendent de război. Ei, ce zici?!

ORSOLINA: Zic şi eu ca dumneata: prea bine!

POLIDORO: Cea mai frumoasă nuntă de pe lumea asta e cînd banul se-nsoară cu banul!

ORSOLINA: Dar eu n-am averi.

POLIDORO: Dacă nu le ai, le poţi face. Cinstesc mai mult o femeie care se pricepe să cîştige într-o zi o jumătate de liră, decît pe cea care se-ntoarce cu un venit de un scud pe zi. Veniturile-s supuse nenorocirilor. Munca productivă o poţi apăra în orice clipă. Nu zic bine?

ORSOLINA: Dumneata le zici pe măsura dumitale. Pe viitor voi căuta să sporesc cîştigul. Voi face aşa ca banii pe care mi-i laşi să rodească bine. Voi înjgheba în prăvălioara mea vreo două-trei mese pentru jocul de cărţi: voi fi părtaşă la veniturile băncilor şi voi cîştiga şi la cărţi, şi la joc. Voi cumpăra casete şi ceasuri de la jucători. Voi da cu împrumut cîte o sumă fără risc, dar cu nădejdea de-a profita. Astea toate sînt treburi care, într-o armată, duc la îmbogăţirea grabnică, nu-i adevărat?

POLIDORO: Prea bine!

ORSOLINA : Şi-ţi voi da socoteală de tot ce fac. **POLIDORO:** Prea bine.

ORSOLINA: Şi cînd războiul se va sfîrşi... **POLIDORO:** Văd acolo doi sergenţi care aşteaptă.

Orsolina mea, la revedere. *(Dă să plece.)* **ORSOLINA**: Nu mă uita !

POLIDORO: N-ai nici o grijă. *(Ca mai sus.)* **ORSOLINA:** Crede-mă, şi eu ţin la dumneata. **POLIDORO:** Prea bine. *(Ca mai sus.)* **ORSOLINA**: Şi vei fi mulţumit de mine. **POLIDORO**: Prea bine. *(Pleacă.)*

SCENA 7

ORSOLINA, apoi ASPASIA

ORSOLINA: Asta, ca să spun adevărul, ar fi pentru mine un noroc orb: să devin dintr-o dată cucoană mare! Cine ştie? Cred că sînt pe calea cea bună. Oh, binecuvîntat fie războiul! Numai în timp de război poate face norocul asemenea salturi. Dar uite-o pe fiica intendentului... Ar fi nimerit sâ-i cîştig inima, ca să nu am un duşman în casă.

ASPASIA: Ce faci aici? Ce doreşti? Pe cine cauţi?

ORSOLINA: Pe dumneavoastră vă căutam, onorată doamnă.

ASPASIA: Da, buna mea copilă, cu ce-ţi pot fi de folos?

ORSOLINA: Am nevoie de protecţia dumneavoastră. **ASPASIA**: Vorbeşte.

ORSOLINA: După cum ştiţi, ţin o mică prăvălioară. Cîştig binişor şi de aceea sînt pizmuită, sînt prigonită ! E adevărat că înălţimea-sa domnul intendent s-a arătat binevoitor cu mine, dar aş dori şi ocrotirea domniei-voastre.

ASPASIA: Sărăcuţa! Ce vinzi în prăvălia dumitale?

ORSOLINA: Cîte puţin din toate. Vinurile, rachiul şi licorile sînt cele mai mari capitaluri ale mele, dar am şi mărunţişuri care plac femeilor. Priviţi cît de frumoasă e cutiuţa asta!

ASPASIA: Frumoasă! Da, chiar frumoasă!

ORSOLINA: E din Anglia.

ASPASIA: Se vede. îmi place nespus de mult.

ORSOLINA: Domnia-voastră aveţi mult gust.

ASPASIA: N-am mai văzut o cutiuţă care să mă încînte ca asta.

ORSOLINA *(aparte):* Am înţeles, a îndrăgit-o, dar vreau s-o joc puţin. **ASPASIA** *(aparte):* Dacă-mi doreşte protecţia, trebuie să mi-o dea.

ORSOLINA *(deschizînd-o) :* Vedeţi cîte lucruri frumoase sînt înăuntru?

ASPASIA: E, într-adevăr, minunată! Cît costă?

ORSOLINA: Pentru cine-o vrea preţuieşte şase ţechini.

ASPASIA : Şase ţechini! Nu ţi-e ruşine să ceri şase ţechini pe cutia asta? E frumoasă, aş fi cumpărat-o, dar nu face cît ceri. Acum înţeleg de ce ţi-e frică. Vinzi marfa la preţ dublu şi-ai vrea ca eu să protejez o cămătărească? Eu însămi te voi spune tatălui meu, voi face să ţi se-nchidă prăvălia şi să fii alungată din tabără. Marfa trebuie vîndută la preţul cuvenit. Doresc dreptatea şi nu voi proteja înşelăciunea!

ORSOLINA: Iertare, înaltă doamnă! Am spus că, pentru cine vrea s-o cumpere, face şase ţechini, dar nici nu mi-a trecut prin cap c-aţi vrea s-o cumpăraţi ! Dacă domnia-voastră o cereţi, poftiţi, luaţi-o.

ASPASIA: Şi la ce preţ?

ORSOLINA: îmi ajunge protecţia dumneavoastră. **ASPASIA:** A, asta...

ORSOLINA: Ascultaţi-mă, doamnă. Vă vorbesc deschis. O vînd cu şase ţechini, dar mă costă mult mai puţin. Binevoiţi a o primi în dar şi lăsaţi în seama mea să mă despăgubesc de la alţii.

ASPASIA: Sărmană femeie! Unii plătesc, şi alţii nu. Cîţi vor fi venind să ia marfă, făgăduind să plătească, şi pe urmă te-nşală ! Ai dreptate să schimbi preţul la ceilalţi.

ORSOLINA: Şi eu îmi ziceam la fel. De aceea mă pun sub înalta ocrotire a domniei-voastre.

ASPASIA: Da, draga mea, nu te-ndoi, voi fi mereu alături de dumneata.

ORSOLINA: Vorbiţi-i de mine şi onoratului dumneavoastră tată.

ASPASIA: Am s-o fac din toată inima. Ei, şi dacă-ţi mai soseşte ceva frumos, arată-mi şi mie!

ORSOLINA: Veţi fi servită! *(Aparte.)* Sînt o femeie foarte mărinimoasă! *(Pleacă.)*

SCENA 8

AS?ASIA, apoi FI.ORIDA

ASPASIA: Cînd pol, îmi place să fac bine. Această sărmana femeie se zbate şi ea cît o ajută puterile şi se vede, sărăcuţa, că'are inimă bună.

FLOXIDA: Al, donna Aspasia, ajută-mă, fie-ţi milă...

ASPASIA: Ce ai, donna Florida, de te văd atît de frătnîntaiă ?!

FiyORJDA: Nu ştii că chiar acum se ţine consiliul de război?

ASPASIA: Ce-mi pasă mie de consiliul de război? în armată se ţin mereu consilii, dar eu n-am nici măcar curiozitatea să-ntreb despre ce e vorba.

FLORIDA: Al, acum e vorba de clipa hotărîtoare pentru patria mea şi poate şi pentru viaţa sărmanului meu părinte.

ASPASIA: Ţi-ar plăcea ca fortăreaţa să se apere, ca ai noştri să piardă şi să fie tăiaţi în bucăţi?

FLORIDA: Nu, n-am un suflet aşa de crud. Aş dori pacea, nu omorul atîtor oameni.

ASPASIA: Sărăcuţa! Ţi-e inima împărţită. Jumătate e aici, şi jumătate în fortăreaţă.

FLORIDA: Dumneata îmi reproşezi iubirea mea pentru don Faustiuo. E adevărat, îl iubesc pe acest tînăr cavaler. Uniforma duşmană pe care o poartă ar trebui să mă facă a-1 urî, dar minunatele sale calităţi m-au cîştigat în ciuda oricărei încercări de-a mă apăra. Din fericire pentru mine, părintele dumitale—intendentul de război — instalîn-du-şi cartierul în casa mea, mi-a făcut închisoarea mai puţin aspră prin plăcuta dumitale tovărăşie. Prin dumneata l-am cunoscut pe don Faustino! Frumoşii săi ochi, dulcile sale cuvinte, înţelegerea arătată nefericirii mele timp de zece zile m-au făcut să-1 iubesc. Mă amăgea, crudul, nu ştiu dacă **pentru** a-şi bate joc de mine, sau pentru a mă consola, ca pacea va curma în curînd firul temerilor mele şi că, revăzîndu-mi tatăl liber, voi putea avea un prieten al patriei mele în persoana celui mai duios iubit. Dar, vai, Doamne! Totul s-a-n-tîmplat dimpotrivă! Războiul e mai dîrz ca ori-cînd, fortăreaţa e bătută de tunuri, spărtura a fost făcută, şi se spune că fortăreaţa va fi luată cu asalt. Tremur la gîndul primejdiei ce-mi ameninţă tatăl, tremur, îţi mărturisesc, pentru iubitul meu, iar inima mi-e sfîşiată de două iubiri, încearcă înăuntrul ei aspra ciocnire a celor două oşti duşmane! Şi oricare-ar birui, oricare-ar pierde, mă îngrozeşte tot atît de mult înfrîngerea, cît şi victoria.

ASPASIA: Te compătimesc cu adevărat! Nu eşti obişnuită cu armata, şi de aceea cazi repede pradă spaimei sau îngrijorării. Eu, care m-am deprins de cîtva timp cu războiul, mi-am împietrit inima, aşa că nu mai încerc nici un fel de simţămînt. Au murit, poate, peste o sută de ofiţeri care se stingeau de dorul meu. Da început îmi părea rău de pieirea oricăruia. Acum, însă, cînd aud că mi se spune : cutare a fost ucis, mă impresionează tot atît de puţin ca şi cînd mi s-ar spune că a pierdut la joc. De fapt, războiul nu-i altceva decît un joc al soar-tei. Dăsînd la o parte ordinele comandanţilor şi îndrăzneala subalternilor, în război moartea e o întîmplare. Canonadele, salvele de archebuză merg orbeşte: lovesc pe cine se nimereşte. Poate rămîne în viaţă cel mai laş şi poate muri cel mai viteaz. De aceea, cînd stau de vorbă cu ofiţerii, mi se pare că vorbesc cu nişte umbre. Şi fără să-ndră-gesc pe vreunul, mă port deopotrivă cu toţi, îi las să meargă la lupta fără să sufăr. Mă bucur pentru cei care se-ntorc, îi uit pe cei care-aupierit; glumesc cu viii şi nu-i jelesc pe cei duşi.

FLORIDA: Ferice de dumneata care, deprinsă cu greul şi ajutată şi de o fire norocoasă, poţi trata cu indiferenţa lucrurile cele mai triste şi mai grave. Nu ştiu, însă, cum ai putea înlătura durerea dacă l-ai vedea pe tatăl dumitale în primedjdie!... A,SPASIA: La drept vorbind, nu m-am aflat niciodată ui asemenea împrejurare, căci noi ne bucurăm în timp de război de toate înlesnirile şi nu ne primej-duim pielea. Dar dacă tatăl meu ar fi soldat şi ar muri în bătălie, m-ar durea mult mai puţin decît dacă ar muri de boală în patul lui. La urma urmei, murim o singură dată şi cred că chinurile unui bolnav sînt mai dureroase decît neplăcerile unui soldat... Mai multă părere de rău îţi stîrneşte cel ce moare puţin cîte puţin, decît să afli din auzite că a murit.

FLORIDA: Se cunoaşte că discuţiile cu militarii te-au învăţat să gîudeşti astfel. N-ai vorbi aşa dacă n-ai fi însoţit armata. Şi e adevărat, foarte adevărat, că educaţia ajută mult la formarea minţii şi a inimii. Şi eu sînt fiica unui căpitan viteaz. Don Egidio, tatăl meu, a fost mezinul familiei sale şi a intrat în armată. După ce i-a murit fratele şi a rămas singur, a fost nevoit să se căsătorească, dar n-a renunţat totuşi la meseria armelor. Eu am fost singurul rod al căsătoriei sale, şi pînă la vîrsta asta am fost crescută într-o mănăstire. După cotropirea ţinutului de către armata voastră, tatăl meu, numit castelan al fortăreţei, s-a gîndit să mă ferească de primejdia unui asediu şi, în timp ce se făceau pregătiri ca să fiu dusă undeva departe, a sosit pe neaşteptate avangarda armatei voastre. Tata mă părăsi pe dată, spunîndu-mi adio la plecare, şi alergă întru apărarea fortăreţei ce fusese încredinţată vitejiei sale. Vezi, aşadar, că tot ce-i în legătură cu războiul mi se pare nou, şi ceea ce-mi apasă sufletul mai mult ca orice e primejdia ce-1 ameninţă pe tata... Văzînd-o apropiindu-se, tremur pe bună dreptate şi n-am cutezanţa cu care te lauzi dumneata şi nici n-o pot avea; dar, îngăduie-mi să ţi-o spun, o fiică nici nu poate să aibă asemenea cutezanţă pentru că, în faţa eroicei dumitale nepăsări, firea se cutremură, iubirea se-n-teţeşte, sîngele curge mai repede, şi datoria te îndeamnă să tremuri şi să ai păreri de rău.

ASPASIA: Aş vrea, totuşi, să-ţi abat cu vorbele mele sufletul de la tristeţe. Dar văd că nu izbutesc... Ei, hai, donna Florida, slavă cerului, dacă nu te pot mîngîia eu, soseşte cel care va putea s-o facă mai bine decît mine...

FLORIDA: Cine?

ASPASIA: Don Faustino.

FLORIDA : De-ar vrea cerul să mă mîngîie cu o ştire bună! Oh, dacă don Faustino mi-ar aduce fericita veste a păcii!

SCENA 9

DON FAUSTINO şi cele de mai înainte

FAUSTINO: Iată-mă lîngă dumneata, adorata mea donna Florida! FLORIDA: S-a terminat consiliul de război? FAUSTINO: Da, s-a terminat. ASPASIA: împărtăşeşte-ne şi nouă vestea. FAUSTINO: Da, iată hotărîrea întregului consiliu: vom da asaltul fortăreţei, vom pătrunde prin breşă, şi, dacă garnizoana nu se predă, va fi luată prizonieră de război.

ASPASIA : Frumoasă veste pentru donna Florida!

FLORIDA: Ah, ingratule! Ah, crudule! Şi vii cu atîta nepăsare să-mi arunci în faţă o ştire atît de groaznică pentru sufletul meu?

FAUSTINO: Cum? Nu doreşti dumneata însăţi sfîrşitul acestei campanii? Cît timp durează asediul, nu te poţi amăgi. Să hotărască lupta directă şi de vitejia, şi de soarta armelor! închipuieşte-ţi-1 de cealaltă parte pe tatăl clumitale la marginea meterezului spart, cu spada în mînă, însufleţind garnizoana să respingă pe asaltatori! închipuieşte-mă pe mine însumi în fruntea atacanţilor, cu spada în mîna dreaptă, cu o scară în stînga, coborînd în şanţ, apoi sprijinind scara de ziduri, sărind peste ruinele fortăreţei şi, prin grindina de plumbi vrăjmaşi, ajungînd în faţa apărătorilor şi întîlnindu-mă cu castelanul...

FLORIDA: Ah, barbarule, adu-ţi aminte, castelanul e tatăl meu...

FAUSTINO: Da, donna Florida, mi-e drag şi respect părintele care a dat viaţă celui mai frumos idol al gîndurilor mele. Doresc să-1 cunosc, doresc sa-i sărut mîna, să m-arunc la picioarele lui şi să-i cer fiica de mireasă! Dar cît sîntem încă în luptă, cît timp ne disputăm victoria, cît timp se-ncă-păţînează întru apărarea fortăreţei, îl socotesc duşman şi vreau să-1 supun... şi aş face la fel dac-ar fi însuşi tatăl meu! Ofiţerul cinstit jură suveranului său o credinţă neţărmurită, se despoaie de orice alt simţămînt în faţa gloriei şi preferă oricărei alte fericiri din lume onoarea, virtutea şi biruinţa.

ASPASIA *(Floridei):* Auzi? Toată ziua cu discursurile astea în urechi şi ai vrea să nu devin şi eu cu tot dinadinsul o eroină?

FLORIDA: De ce te-nfăţişezi unei nefericite vorbindu-i astfel despre tărie, credinţă şi onoare? îţi face plăcere durerea mea? Vii anume să mă jigneşti?

FAUSTINO: Nu, draga mea, viu să-ţi spun adio, un adio care poate fi ultimul pe care ţi-1 spun.

FLORIDA: Vai mie! Aşadar te temi şi dumneata că nu mă vei mai revedea niciodată?

ASPASIA: N-ai vrea să se teamă? Eu cred că da. Trebuie să meargă la asaltul unei fortăreţe, şi acum nu se mai întrebuinţează coifuri, scuturi şi pieptare de fier.

Trebuie să meargă aşa, sprinten cum îl vezi, sub o furtună de împuşcături, şi să se caţăre pe ziduri; iar asupra lui vor cădea pietre, bucăţi de fier şi gloanţe, şi dacă-1 nimeresc, rămîi cu bine, domnule stegar! N-o să i se mai găsească nici oasele!

FLORIDA: Ah, taci, fie-ţi milă ! îmi zugrăveşti primejdia ce-1 ameninţă în culori atît de negre şi mai ai inima să şi rîzi?

ASPASIA: Nu ştii? Sînt deprinsă, e puterea educaţiei!

FAUSTÎNO: Donna Florida, petrece-mă, cel puţin în aceste clipe din urmă, cu o privire îndurătoare...

FLORIDA: Pleacă, barbarule, pleacă, şi, de-1 întîlneşti pe tata, uită că-i sînt fiică!

FAUSTÎNO: E scris în cer destinul armelor noastre. Putem fi biruitori, putem rămîne învinşi. Mai uşor pot birui şi înfrunta cu nepăsare soarta, decît dispreţul cu care mă ameninţă ochii dumitale! Ah, donna Florida, iubeşte-mă, fie-ţi milă de mine, păstrează acea bunătate cu care ai primit simţămintele mele! Jur — dacă voi trăi — să te iubesc mereu, să fiu în întregime al dumitale, să te fac — atît cît îmi va sta în puteri — fericită!

FLORIDA: Ah! Ce dulce încîntare pentru inima mea!

ASPASIA *(aparte):* Ia te uită: cu moartea lîngă el şi mai face pe îndrăgostitul!

FAUSTINO: Spune-mi o vorbă dulce care să mă mîn-gîie... Voi fi mai îndrăzneţ în bătălie purtînd imaginea curată a dragostei dumitale, şi momentul acesta, în care-ţi vorbesc de iubire, te poate încredinţa de puritatea focului ce mă mistuie!

SCENA io

CAPORAi/L'r, şi cei de mai înainte

CAPORALUL: Repede, domnule stegar! Toţi sînt gata de atac, şi primul semnal a şi fost dat!

FAUSTINO: Donna Florida, adio! îngăduie-mi să-ţi încredinţez ceasul, tabachera, inelele, banii mei. Dacă trăiesc, fii stăpîna lor, dacă mor, dispune cum vrei de toate. Iubeşte-mă, dacă sînt demn de asta, şi întîmple-se cu mine ce vor vrea cerurile! *(Pleacă, însoţit de Caporal.)*

FLORIDA *(Aspasiei):* Vai mie, opreşte-1!

ASPASIA: Zadarnic, nu se va opri. Tobele se pricep a-i face pe soldaţi să uite orice pe lumea asta.

FLORIDA: Şi de ce-a lăsat aici aceste giuvaere?

ASPASIA: Dacă moare, să dispui de ele după plac.

FLORIDA: Ah, nu, niciodată nu voi suporta vederea acestor obiecte... atît de lugubre şi funeste! Din nefericire, simt în suflet o nemărginită durere, aşa că nu mai e nevoie şi de altceva ca să mi-o deştepte. Sărmane

don Faustino, nefericite tată al meu, vai mie, mai nenorocită decît toţi! *(Pleacă.)*

ASPASIA : Dacă ea nu vrea odoarele, le voi lua eu. Le voi fi depozitară şi, dacă moare stegarul, voi primi eu, în locul donnei Florida,beneficiul testamentului său militar.

ACTUL II

SCENA i

Cîmp

Diferiţi soldaţi cu capre, cocoşi, găini, vin etc.

PRIMUL SOLDAT: Fiindcă asaltul fortăreţei s-a amînat, m-am dus să dau asaltul unui coteţ...

AL DOILEA SOLDAT : Eu am făcut prizonier un ţap!

AL TREILEA SOLDAT: Iar eu am lăsat sînge unui butoi.

PRIMUL SOLDAT: Nu-i rău de loc că duşmanul a înălţat steagul alb!

AL DOILEA SOLDAT: Dacă nu capitula, am fi tăiat garnizoana în bucăţi.

AL TREILEA SOLDAT: Pentru noi e mai bine aşa; cel puţin o să petrecem un pic cît ţine armistiţiul...

PRIMUL SOLDAT: Hai să tăiem lemne, să facem mîn-care şi să ne ospătăm. *(Pleacă.)*

TOŢI: Bine zici, să mergem! *(Pleacă.)*

SCENA 2

ŢĂRANCA r.ISETTA, cu un paner plin de merinde, urmărită de doi soldaţi

LISETTA: Hai, daţi-mi pace! Dăsaţi-mă să-mi văd de drum...

AL PATRULEA SOLDAT: Vino cu noi, că n-o să-ţi pară rău.

LISETTA: Asta-i obrăznicie! Sînt o fată cinstită!

JSC< CtSJCTXEA SOLDAT: Ce ai în coşul ăla?

OSEXTA: Lăsaţi coşul!

AL, PATRULEA SOLDAT: Dacă ai lucruri de vînzare, cimpărăra.

USEETA: N-am nimic, nu vreau să vînd nimic.

Al, cruci LE A SOLDAT: Crezi că nu-ţi plătim? Ăştia-s biiii, vinde-ne ce ai. LISETTA: Poftim: brînza, ouă, fructe. AI, PATRULEA SOLDAT: Cît ceri pe brînzâ? USETTA: O liră şi jumătate. AL CINCILEA SOLDAT: Şi ouăle cu cît le dai? ITSBTTA: Şase la o jumătate de liră. Al PATRULEA SOLDAT: Pe brînza asta-ţi dau patru bănuţi.

XiSETTA : Dă-mi brînza înapoi!

AX CINCILEA SOLDAT: Patru bănuţi pe brînza asta? Viei s-o înşeli? AL PATRULEA SOLDAT: Ce te-amesteci tu în treburile mele?

AL CINCILEA SOLDAT: M-amestec, pentru că eşti un pungaş!

AL PATRULEA SOLDAT: Eu, pungaş? Hei, matalialo!

(Duce mîna la baionetă.) **AL CINCILEA SOLDAT:** Hei, tîlharule! *(Duce mîna şi el la baionetă, prefăcîndîţ-se că se bat, apoi fug, luînd ouăle şi brînza.)* **LISETTA** *(plîngînd):* Aoleu, ouăle mele! Aoleu, brînza mea! Vai! Mi-au furat marfa! Ce-o să spună mama? Sărăcuţa de mine! Sărăcuţa de mine!

SCENA 3

CONTELE CI<AUDIO, cu cîţiva soldaţi, şi I.ISETTA

CONTELE: Ce s-a-ntîmplat, fetiţo? **LISETTA** *(plîngînd):* Mi-au furat ouăle, mi-au furat brînza!

CONTELE: Şi cine-au fost hoţomanii[2] **LISETTA:** Doi soldaţi. **CONTELE:** Şi unde sînt?

LISETTA: Uite-i acolo, ăia doi care aleargă ţopăind. S-au prefăcut că se bat, şi-acum rid că mi-au făcut bucata. *(Plingînd.)* Ce-o să mă certe mama, săraca!

CONTELE *(soldaţilor):* Repede, urmăriţi-i şi arestaţi-i! Generalul a publicat ordinul: pedeapsa cu moartea pentru cine va îndrăzni să fure, fie chiar un ac, în timpul armistiţiului. *(Soldaţilor, care ies.)* Duceţi-i la jude şi vor fi pedepsiţi după cum merită.

LISETTA *(plingînd):* Dar eu, sărmana, să rămîn fără ouă şi fără brînză? **CONTELE:** Hai, liuişteşte-te, cît face marfa furată? **LISETTA** *(plingînd):* Două lire. **CONTELE**: Şi plîngi pentru două lire? **LISETTA:** Plîng pentru că mama o să mă certe. **CONTELE:** Ajunge! Ca să nu te certe mama, şi ca să nu mai plîngi, uite două lire. **LISETTA**: Sînt... cu adevărat... două lire? **CONTELE:** Crezi că vreau să te-nşel?

LISETTA: Să spun drept, mi-e frică, nu mă prea încred...

CONTELE: Sînt ofiţer, sînt gentilom! **LISETTA:** Da, vă cred, dar vreau să-i număr. **CONTELE:** Fă cum vrei. Ei, atîţia sînt?

LISETTA: Şi pentru spaima trasă nu vreţi să-mi daţi nimic?

CONTELE: Ei, asta-i altă socoteală! Nu ţi-a mai rămas nimic de vînzare? **LISETTA:** Mai sînt cîteva fructe. **CONTELE**: Cît vrei pe ele? **LISETTA:** O liră jumătate.

CONTELE: Bine, o să-ţi dau o liră jumătate. **LISETTA:** Poftim, luaţi-le! **CONTELE** : Da, dar du-mi-le la cartierul meu.

LISETTA: Pofta-n cui!

CONTELE: Ce vrei să zici cu asta?

LISETTA: Nu mă duc eu la cartierul unui ofiţer!

CONTELE: Şi de ce nu?

LISETTA: N-aş vrea să mi se-ntîmple ce i s-a-ntîmplat mamei... **CONTELE:** Şi ce i s-a întîmplat?

LISETTA: Nu ştiu, şi nici nu vreau să mă gîndesc, dar de venit nu vin! **CONTELE:** Dacă-i aşa, ţine-ţi fructele! **LISETTA:** Vreau acea liră şi jumătate. **CONTELE**: Nu-ţi dau nimic.

LISETTA *(plingtnd):* Priviţi, oameni buni, ce frumoasă purtare! îmi făgăduieşte o liră jumătate şi nu

vrea să-mi dea nimic! CONTELE *(aparte):* Asta face pe sfînta, dar cred că-i şireată ca diavolul! LISETTA: Mi-ai spus că-mi dai o liră jumătate pe fructele mele, le socotesc vîndute. Poftim, ia-le, nu-i nimic dacă nu vrei să le plăteşti! *(Zvîrle, plîngînd, coşul cu fructe pe jos.)* CONTELE: Eu nu mă dau înapoi să-ţi plătesc o liră jumătate, sau trei, sau cinci, sau cîte vrei, dar aş dori să fii mai bună. LISETTA *(înseninîndu-se):* Nu sînt rea. CONTELE: Cum te cheamă? LISETTA: Lisetta. CONTELE: Mamă ai? LISETTA: Da, domnule. CONTELE: Tată?

LISETTA: Bietul de el! Tata a murit, din pricina războiului a murit. Atîta s-a trudit să taie lemne pentru voi, ofiţerii, încît a murit, şi-ar trebui să-mi dai ceva şi pentru tata, c-a murit. *(Plinge.)*

CONTELE: Lasă, îţi voi da tot ce vrei, dar fă bunătatea şi termină cu plînsul!

LISETTA: Ce-mi dai să nu plîng?

CONTELE: îţi dau un scud.

LISETTA: Şi dacă rid?

CONTELE: Un ţechin!

LISETTA *(yîzînd):* Hai, dă-mi ţechinaşul! CONTELE: Vino la cartier.

LISETTA: Poftim, să te mai încrezi în mincinoşii ăştia!

CONTELE *(apro-piindu-se de ea):* Lisetta!

LISETTA : Dă-mi pace!

CONTELE: Poftim un ţechin strălucitor!

LISETTA: E pentru mine? *(Rîde.)*

CONTELE: Pentru tine.

LISETTA *(rtzînd):* Mi-1 dai?

CONTELE: Dacă vii la cartier.

LISETTA: Blestemat să fie cartierul ăla!

SCENA 4

DON CIRII,I<O, ţopăind şi cîntînd, şi cei de mai înainte

CIRILLO *(cîntînd şi ţopăind):*

Trăiască războiul, trăiască amorul! Pînă-n nori
bucuria-şi ia zborul! Sînt vesel eu, fii vesel şi tu
Cînd mergem la luptă, ti-pa-tu!

Conte, mă bucur, bravo! Aşa-mi place! Să nu pierdem vremea: ori luptăm, ori facem dragoste.

CONTELE: Don Cirillo, copila asta mă face să disper.

LISETTA: Şi de ce, mă rog?

CONTELE: Pentru că acum plînge, acum rîde. Ar vrea să-i dau bani, dar fără să vină la cartier.

CIRILLO *(ţopăind):* Nu vrea să vină la cartier? Nu vrea să vină la cartier? Das' pe mine, o fac eu să vină!

LISETTA *(ţopăind şi chitind ca Cirillo):* Ba nu, n-o sâ mă faci să vin la cartier! Ba nu, n-o să mă faci sâ vin la cartier!

CIRILLO *(ameninţînd-o cu o cîrjă):* Mă-ngîni, fîş-neaţo?

LISETTA *(plîngînd şi lipindu-se de conte):* Hai, lasă-mă-n pace!

CONTELE: Las-o, sărăcuţa! N-o face să plîugă! CIRILLO *(ţopăind):* N-o crede, o cunosc, e o răutate, un drac împieliţat! LISETTA *(imitîndu-l):* Să te ia dracu! CIRILLO: Acum, pe loc, pe Bacchus! CONTELE *(Lisettei):* Vino-ncoa, nu-1 lua-n seamă! LISETTA: Ah, ia spune, unde-ai pus ţechinul? CONTELE: în buzunar.

LISETTA *(plîngînd):* Frumoasă mărinimie! Mi-1 făgăduieşte, şi-apoi îşi bate joc de mine. CONTELE: Nu mai plînge! CIRILLO: N-o crede...

LISETTA *(arătînd că abia-şi stâpîneşte plînsul):* La urma urmei, sînt o fetiţă... Fără mamă nu pot veni la cartierul dumitale. Dacă i-aş spune mamei că mi-ai dat un ţechin, poate c-ar veni cu mine.

CIRILLO: Blestemată sâ fii! Auzi? Asta ne bagă-n cofă pe amîndoi. Tare-ar vrea să-ţi pape ţechinul!

LISETTA *(plîngînd tare):* Schilodul ăsta mă scoate din fire!

CONTELE: Ei, haide, pentru un ţechin nu vreau să supăr o fată aşa de frumoasă. Ţi-1 dau, şi pe urmă văd eu dac-o să mă tragi pe sfoară.

CIRILLO *(repezindu-se între Lisetta si conte):* Să nu i-1 dai!

LISETTA: Ce te-amesteci dumneata?

CONTELE: Lasă-mă s-arunc un ţechin! *(întinde mina spre a i-l da Lisettei.)* CIRILLO: Nu, domnule! *(Vrea să-l împiedice.)* LISETTA: Dracu să te ia! *(îi dă un ghiont lui Cirillo, îl aruncă la pămînt, ia ţechinul şi fuge.)*

SCENA 5

DOy CIRIHO şi CONTELE

CIRILLO : Ajutor! Săriţi! *(Contelui, care-l ridică.)* Vai de capul meu! Praf m-a făcut! CONTELE: Aşa-ţi trebuie! CIRILLO: I-ai dat ţechinul?

CONTELE: Sigur că i l-am dat.

CIRILLO: Da, ca să-mi faci în ciudă, dar n-ai nici cap, nici simţ de prevedere, nici o purtare ca lumea.

CONTELE: Cu mine vorbeşti?

CIRILLO: Da, cu dumneata. M-am avut bine cu cele mai frumoase fete din lumea asta, dar n-am cheltuit niciodată un ban, şi dumneata arunci ţe-chinii-n vînt? Tîmpitule, neghiobule, găgăuţă!

CONTELE: Don Cirillo, vorbeşte mai frumos!

CIRILLO: Şi astăzi, olog cum mă vezi, sînt în stare să le fac pe toate femeile să se dea-n vînt după mine —

bineînţeles pe cele pe care le vreau eu — şi-ar fi o nimica toată să-ţi dau o lecţie. Blegule, laşule!

CONTELE: Eşti nesocotit şi impertinent!

CIRILLO *(ţopăind):* Eu, nesocotit? Eu, nesocotit?

CONTELE: Dumneata, şi dacă n-ai fi în halul în care eşti, te-aş învăţa eu cum se vorbeşte!

CIRILLO: Nu mi-e frică de dumneata! Martor mi-e Bacchus, vreau să mă bat!

CONTELE: Nu mă bat c-un schilod!

CIRILLO: Dacă-s olog de picior, nu mi-e oloagă mîna, ne vom bate cu pistolul.

CONTELE: Bine, o să mai vorbim noi... *(Pleacă.)*

CIRILLO: Crede, poate, că mi-e frică de el? Am avut douăzeci şi şapte de dueluri şi sînt soldat de onoare. Don Cirillo, chiar fără un picior, va fi întotdeauna don Cirillo! *(Pleacă, cîntînd şi ţopăind.)* Trăiască războiul, trăiască amorul! etc.

SCENA 6

Cameră în casa intendentului

DOSNA PMXRIDA ŞI **DONNA ASPASIA**

ASPASIA : Domia. Florida, te felicit.

Î'XORΓDA: Da, dragă prietenă, sînt foarte mulţumită. Cerul ani-a ascultat rugile. S-a sfîrşit, deocamdată, cu primejdia pentru tatăl meu, şi nu mai simt în inimă crudul chin care-o sfîşia.

ASPASIA : Pricina mîngîierii stă oare numai în salvarea tatălui dumitale? Oare starea lui don Faustiao nu te interesează de loc?

FLORIDA: Nu, căci îmi revine mereu în gînd semeţia cu care era gata să fie părtaş la uciderea părintelui meu. M-a înduioşat întrucîtva cînd l-am văzut îndreptîndu-se spre pieire, dar acum, că e în afară de orice primejdie, mă gîndesc numai la cruzimea de a-şi arăta în faţa mea curajul, vitejia, sau mai degrabă fanatica lui sete de glorie.

ASPASIA: Dac-ai cunoaşte lumea militarilor, n-ai vorbi aşa! Ofiţerii merg la luptă de parcă s-ar duce la petrecere, la nuntă, şi lozinca lor e: ori o biruinţă frumoasă, ori o moarte frumoasă.

FLORIDA: Da, sînt convinsă, dar faţă de mine nu trebuia să se arate atît de nepăsător! Trebuia măcar să se prefacă...

ASPASIA: Don Faustino are sufletul deschis. Ar trebui, dimpotrivă, să-1 stimezi şi mai mult pentru sinceritatea lui hotărîtă.

FLORIDA: Dragostea pe care-o nutreşti pentru armată te face avocata militarilor. Eu nu gîndesc la fel cu dumneata. Don Faustino are o înfăţişare plăcută, dar închide în piept un suflet nemilos. L-am iubit fără să-1 cunosc, iar acum mă-nspăi-mîntă gîndul că l-aş mai putea iubi! Mi-e teamă că sălbăticia cugetului îi va înăspri înseşi simţămintele şi, într-o

bună zi, îmi va răsplăti frăgezimea iubirii cu purtări aspre şi cu o militare ască mîndrie.

ASPASIA: Văzîiidu-1, s-ar putea să nu mai vorbeşti aşa.

FLORIDA: Poate, dar nu cred.

ASPASIA: Eu sînt sigură că te iubeşte cu adevărat. FLORIDA: Frumoasă dovadă de dragoste! Nici nu s-a gîndit măcar să vină să mă vadă j ASPASIA: Ar trebui să ştii mai întîi de toate dacă s-a putut elibera de îndatoririle sale. FLORIDA: Ah, spune mai degrabă că nici nu-i pasă de mine!

ASPASIA : După cîte-mi dau seama, arzi de nerăbdare să-1 vezi!

FLORIDA: Da, e adevărat! Sînt nerăbdătoare să ştiu dacă suferă, dacă-i pare rău că n-a dobîndit biruinţa dorită cu preţul lacrimilor, şi poate şi al vieţii mele.

ASPASIA: Uite-1, uite-1, acum poţi fi mulţumită! La revedere, donna Florida...

FLORIDA: Unde te duci?

ASPASIA: Am o treabă urgentă. Şi, pe urmă, vreau să te las singură. N-aş dori ca, din pricină că sînt şi eu de faţă, să fii nevoită să te porţi aşa cum ai plănuit. Pe curînd, şi vreau să cred că-ţi vei schimba gîndul! Oh, dragă prietenă, dragostea te-nvaţă lucruri minunate! *(Pleacă.)*

FLORIDA: Dragostea poate orice! Dar nu mă va putea convinge niciodată să iubesc pe cel care preferă primejdia liniştii, care a renunţat la alintările unei inimi iubitoare pentru barbara plăcere a unei victorii sîngeroase!

SCENA 7

DONNA FLORIDA ŞI DON FAUSTINO

FATJSTINO: Ah, donna Florida, iată-mă înaintea dumitale, iată-mă plin de voioşie şi de bucurie că te revăd înseninată şi fericită. Cerul mia ascultat rugăciunea! Ai scăpat de spaimă, nu te voi mai vedea mohorîtâ şi plînsâ. L,iber va fi şi tatăl dumitale! încetarea focului e sigură, pacea-i aproape, cîntecul lugubru se preschimbă în vesele armonii! Spadele atîrnă trîndave la şold! Au încetat primejdiile, hărţuielile, măcelul! Răsuflă uşurată, draga mea, cu dulcea nădejde câ-1 vei îmbrăţişa în curînd pe viteazul erou care e tatăl dumitale! Şi dacă mai ai o singură scînteie de iubire pentru mine, mîngîie-te că mă vezi viu şi teafăr, nemaifiind nevoie să lupt; că nu-ţi mai sînt inamic, ci servitor supus, şi, îngă du ie-mi s-o spun, credinciosul, înflăcăratul dumitale iubit! *(Tot timpul cu veselie.)*

FLORIDA: Această neaşteptată veselie mă surprinde, mă zăpăceşte!

FAUSTINO: Cum?! Aşa înţelegi să răspunzi sincerei bucurii a inimii mele? Fericirea clipei acesteia nu are puterea să-nsenineze sufletul dumitale mîhnit?

FLORIDA: Don Faustino, iartă-mă, nu te-nţeleg!

FAUSTINO: Şi **de** ce **e** atît de greu să mă-nţelegi?

FLORIDA: Nu eşti dumneata acela care, nu demult, însufleţit şi vesel, erai gata de luptă, gata să iei fortăreaţa cu asalt şi să-1 înfrunţi pe însuşi tatăl meu?

FAUSTINO: Da, chiar cu sînt acela.

FLORIDA: Şi acum mai poţi arăta aceeaşi însufleţire şi veselie într-o împrejurare cu totul contrară? Cum îţi poate fi dragă pacea cînd erai dornic **de** bătălie? Şi cum dc-ţi face plăcere să fii prieten cu cei pe care, cu puţin înainte, îi voiai pierduţi, exterminaţi, morţi?

FAUSTINO: Dac-aş fi mai mult filozof şi mai puţin soldat, ţi-aş putea dovedi cum în aceeaşi inimă, din motive cu totul potrivnice, o anume veselie poate urma după o veselie de alt soi. Totuşi, cîteva principii de filozofie naturală sînt bunuri, ale tuturor. De aceea, îngăduie-nii să-ţi spun ci plăcerile şi neplăcerile sînt concepute de noi dupâ dispoziţia sufletească, iar aceasta e uneori determinată de iubire, alteori de simţul datoriei, **satL** de necesitate. Aşa se face că, lăsîndu-se călăurit de iubire, omul concepe şi doreşte o formă de fericire, apoi, cugetînd la datorie, e însetat de alta, în timp ce uneori necesitatea singuri dictează sufletului. Fiecare din aceste cauze determinante e în stare să pună cu totul stapmire pe om şi e mai bine să te laşi în voia unei singure chemări decît să înduri lupta lăuntrică a unor patimi ce nu şi-au găsit încă făgaşul. înţelegi acum de ce am fost atît de bucuros să-mi îndeplinesc datoria, de ce sînt atît de bucuros acum să-mi urmez imboldul ce mă leagă de dumneata? Şi, iertîndu-mi exuberanţa care mă ducea la glorie, primeşte bucuria care mă aduce la picioarele dumitale! *(îngenunchează.)*

FLORIDA: Da, adorabil cavaler! îţi admir talentul, te felicit pentru vitejia dumitale şi sînt fericită să-ţi împărtăşesc dragostea! Iartă-mă dacă m-am îndoit de sinceritatea simţămintelor dumitale delicate şi lasă îndoiala pe seama minţii mele celei scurte şi a faptului că nu cunosc viaţa.

FATJSTINO: Dimpotrivă, îndoiala înţeleaptă a inimii dumitale îndreptăţeşte grija ce mi-o porţi şi, departe de-a mă plînge, îţi mulţumesc, draga mea, pentru vădita-ţi bunătate.

FLORIDA: Pe cînd pot spera să-mi revăd părintele?

FAUSTINO: Asta n-o pot spune exact. Don Ferdinando a fost trimis de general ca să-i afle intenţiile. Dacă va socoti că e nevoie să se predea, se vor propune condiţiile capitulării, şi în curînd vei fi mulţumită.

FLORIDA: Putem spera că s-a terminat războiul?

FAUSTINO: Da, desigur! Sînt temeiuri să credem că pacea nu-i departe!

FLORIDA : Sâ nu întîrzie clipa fericită pentru mine cînd mă voi arunca la picioarele iubitului meu părinte, cerîndu-i în dar îngăduinţa de-a te putea iubi!

FAUSTINO: Şi, dacă nu ţi-ar da-o, ai înceta să mă iubeşti?

FLORIDA: Ştiu cît ţine la mine şi mă bizui pe înţelegătoarea lui bunăvoinţă. **FAUSTINO**: Dar dacă înverşunarea împotriva noastră, a celor din armata duşmană, l-ar îndemna să nu-ţi dea consimţămîntul, ce-ai face într-o asemenea împrejurare?

FLORIDA: Aş muri de durere! Dar, luînd pildă chiar de la dumneata, aş aşeza datoria înaintea dragostei şi m-aş strădui să fiu pe placul tatălui meu cu aceeaşi nestrămutată voinţă cu care dumneata ai fi gata să-1 ataci pe meterezele duşmane!

FAUSTINO: Da, donna Florida, văzîndu-te că nutreşti asemenea sentimente, îmi placi mai mult ca oricînd. Prea josnică e patima care poate îndura să roşească! Adevărata mîngîiere a sufletelor alese e iubirea cinstită!

FLORIDA: Inima mea speră totuşi să-1 găsească pe tata dispus în a-i împlini dorurile...

FAUSTINO: Sufletul meu nu e mai puţin nerăbdător ca al dumitale, şi înlăuntrul meu înalţ rugi pentru fericirea noastră!

FLORIDA : Acum doresc mai mult ca oricînd să-1 revăd pe tata!

FAUSTINO : Acum doresc mai mult ca oricînd pacea! SCENA

8

DON POI.IDORO şi cei de mai înainte

FOLIDORO: Domnule stegar, ai auzit vestea? **FAUSTINO:** S-a încheiat pacea?

POLIDORO: Ce pace? Ce pace? Rizboi, răiboi! ***AfytBŞ.*** eu să trăiesc cît o ţine războiul ăsta! **FLORIDA:** Dar ce veste ne aduci?

POLIDORO: Ştirea e asta: don Egidio, tatăl dumitale şi castelanul fortăreţei asediate, a înălţat steagul alb cu gînd de capitulare, dar pretinde toate onorurile militare posibile, vrea steaguri desfăşurate în sunetul tobelor, care acoperite[4] şi o sută de alte năzdrăvănii. Generalul nostru nu vrea să-t acorde nici una, şi nu rămîne altceva de făcut decît sâ se ^bombardeze fortăreaţa şi să se dea asaltul! *(Cu veselie.)* Va fi cucerită cît ai bate din palme şi va-ncepe jaful, va-ncepe jaful!

4 **în ceremoniile militare cu caracter festiv defilau şi care împodobite de paradă (n.r.)-**

FLORIDA: Ah, don Faustino, mă vei părăsi din nou? Te vei întoarce la luptă? Te vei expune iar soartei de-a porni împotriva sărmanului meu părinte?

FAUSTINO: Donna Florida, nu ştiu ce să-ţi spun... îmi cunoşti inima, îmi ştii simţămintele. Ai aprobat şi dumneata însăţi şi ai denumit virtute felul meu de-a gîndi! îndură-se cerul ca onoarea să nu ceară jertfa iubirii mele!

FLORIDA: Iată-mă din nou azvîrlită la întunecatul sîn al nenorocirilor!

FAUSTÎNO: Nu te zbuciuma atît şi nu-ncerca să-mi slăbeşti dîrzenia!

POLIDORO: Domnule stegar!

FAUSTÎNO *(lui Polidoro, cu semcţie):* Ce doreşti?

POLIDORO: Mă iartă! E adevărat că Marte şi Venera au fost prieteni, dar adu-ţi aminte că Marte a fost prins în cursă şi batjocorit.

FAUSTINO: Ce vrei să spui cu asta? Vorbeşte mai cuviincios despre mine, despre un ofiţer de onoare! Iubesc o domnişoară care merită să fie iubită şi sînt sigur că sentimentul meu nu poate fi luat în rîs, căci virtutea nu-mi părăseşte inima. Sînt cunoscut în armată. Mi-e recunoscută vitejia, mi-am dovedit curajul şi nu mi se poate imputa flacăra cinstită care stăruie în pieptul meu! Dumneata ai vorbit cu nesăbuinţă şi aş putea să te pedepsesc, dar respect clipa şi locul în care ne aflăm. Eu am venit să lupt pentru glorie, dumneata eşti aici din interes. Deosebirea dintre principiile şi felul nostru de-a fi face ca dumneata să nu-ţi cunoşti marginile datoriei şi ca eu să te cruţ de răsplata pe care o meriţi! Dar dacă vei mai îndrăzni să te amesteci în treburile m#le, voi sparge zăgazurile îngăduinţei şi te voi face să te că ieşti amar! **POLIDORO**: Prea bine.

FAUSTINO: Donna Florida, îngăduie-mi să plec. Lasâ-mă să mă-ncredinţez eu însumi de temeiul acestei veşti aduse de un glas suspect. Nu te lăsa pradă durerii! Nădăjduieşte, da, nădăjduieşte, ai încredere în îndurarea cerului şi fii sigură de iubirea mea! *(Pleacă.)*

FLORIDA: Speranţe amăgitoare! Funestă iubire! împrejurări dureroase! M-am născut sub o stea nefericită... trebuie să sufăr cît sînt în viaţă, iar o clipă de mulţumire s-o plătesc cu nenumărate chinuri! Netrebnică viaţă! Destin crud! Neschimbată faţă a soartei mele! *(Pleacă plîngînd.)*

POLIDORO: Prea bine. Ea vrea pacea, şi eu vreau să continue războiul. Aşa merg toate lucrurile în lume: unul doreşte ceva, celălalt altceva. De pildă: un ţăran vrea să semene şi doreşte ca ploaia să-i ude ogorul; altul ar vrea să vînture grîul şi doreşte soare. Un marinar care ţinteşte spre răsărit aşteaptă elizeul; cel care vrea să meargă spre apus oftează după sirocco. Femeia cu garderoba plină de rochii

arătoase ar dori mereu timp frumos. Actorii ţin ca toată lumea să vină la teatru, jucătorii de cărţi, la cafenea, muzicanţii, la dans. în sfîrşit, bine-a zis cine-a zis:

Sc&imbâtoare-î pofta, felurit e portul! Unu-alege brînza, altul mimai tortul! *(Pleacă.)*

SCENA q

Cîrap de bătaie cn vedere spre fortăreaţa a.se-diată; se vede steagul alb şi bieja desclisi. Cinipul e acoperit în întregime, după cura urmează: un viţel jupuit şi despicat, atîmat ia. frigare, un car cu un butoi de vin. Una sau doui samare cu fructe, legume etc. O masă la care stau soldaţi, bînd şi mîncînd, alţi soldaţi, ţărani şi femei, care dansează.. Soldaţi care vînd şi cumpără; alţii scot vinul din. butoi etc.

DON CIRILiO, UN ADJUTANT CU trompetă şt soldaţi. Semnal de trompetă. Toată lumea se **opreşte să asculte**

ADJUTANTUL: Din ordinul excelenţei-sale domnul general comandant să se elibereze imediat cîmpul spre a se face loc cortului de comandă!

CIRILLO: Hai, repede, eliberaţi cîmpul! *(Către Adjutant.)* De ce vrea generalul să se înalţe cortul aici?

ADJUTANTUL: în curînd trebuie să se întîlnească cu comandantul fortăreţei asediate, pentru a trata capitularea, şi doreşte să-1 primească aici, în văzul întregii oştiri.

CIRILLO: Şi comandantul duşman va veni personal să trateze?

ADJUTANTUL: Da, aşa au stabilit să facă. Dar ce se-ntîmplă? Nu vă supuneţi ordinului? *(Către soldaţii săi, apoi pleacă cu Cirillo.)* Soldaţi, vegheaţi voi ca locul să fie eliberat imediat!

(Se aud tobe, soldaţii Adjutantului execută ordinul. înlătură ţi scot toate lucrurile, în dezordine şi zgomot, se răstoarnă masa ţi cad samarele.

Ţăranii ţipă, ţi soldaţii lovesc. O dată eliberat cîmpul, in sunetele tobelor, vin alţi soldaţi şi plantează cortul generalului• se aduc două jilţuri.)

SCENA io

DON SIGISMONDO, CONTELE d,ATJDIO, DON FATJSTINO, DON FERDINANDO, DON PABIO, soldaţi. Sosesc în sunetul trîmbiţelor şl al tobelor. Don Sigismondo se opreşte în dreptul cortului, ceilalţi ofiţeri iau loc de jur împrejur, în. fruntea trupelor.

SCENA II

Din fortăreaţă, în snnet de tobe, coboară DON EGIDIO cu o suită de cîţiva ofiţeri, care rămîn în spate, în timp ce don Egidio înaintează spre cort, unde e primit de DON SIGISMONDO, care-1 invită să se azeşe la dreapta lui; el se aşază în stînga

SIGISMONDO: Don Egidio, îngăduie-mi ca, înainte de toate, să te felicit pentru vitejeasca apărare de pînă acum a fortăreţei — încredinţată priceperii dumitale — şi îngăduie-mi să felicit totodată şi pe suveranul dumitale, care se poate mîndri că are în dumneata pe unul din cei mai vajnici căpitani ai vremurilor noastre! Timp de zece zile neîntrerupte am fost hărţuiţi sub zidurile unei cetăţi care ar fi trebuit să se predea la simpla apariţie a armatelor noastre. Nu mi-am putut închipui că, văzînd desfăşurarea frontului nostru, veţi avea curajul să răspundeţi cu focul slabei voastre artilerii şi cu atît mai puţin că veţi încerca să ne descumpăniţi prin ieşiri îndrăzneţe, rezistînd la

focul bateriilor noastre, de două ori trai puternice. La prima vedere, apărarea voastră ni s-a părut o îndrăzneală necugetată, ce nu merita acoidai«a nici unei condiţii de predare, şi dat fiind aparatul de război cu care ai fost nevoit să începi apărarea — îţi laud curajul — sînt încîntat să birui un bun soldat şi nu refuz capitularea. Dar, pe de altă parte, gîndeşte-te la calitatea meterezelorfortăreţe-lor, la starea în care vă aflaţi, la duşmanul din faţa voastră şi moderează-ţi pretenţiile dacă vrei să găseşti la noi omenia spre care ne simţim înclinaţi şi acea îngăduinţă care stă atît de bine unei oştiri biruitoare şi conducătorului ei. **EGIDIO**: Plăcute-mi sînt, don Sigismondo, laudele dumitale, cu toate că ştiu a nu le merita. Căci cel care-şi apără principele, slujindu-1 cu credinţă şi zel, nu-şi face decît datoria. îngăduie-mi totuşi să-ţi arăt cît de puţin cunoşti fortăreaţa pe care ai atacat-o şi care merită din partea dumitale o stimă mai temeinică şi o părere mai bună. Ea era atît de întărită, încît, fără un asediu puternic, slabă nădejde ar mai fi fost de-a se lăsa cucerită, iar depozitele sale înţesate de alimente şi de muniţii n-au pus niciodată garnizoana la vreo încercare prea grea.

Nu-ţi mai vorbesc de curajul apărătorilor! îi cunoşti din fapte şi îi ştii că, după ce şi-au apărat terenul, palmă cu palmă, copleşiţi numericeşte, s-au priceput să se retragă în orînduială, fiind nevoiţi să se adăpostească între aceste ziduri. Spune dumneata, viteaz conducător de oşti, unde e, în ziua de azi, fortăreaţa aceea care, fără un cîmp înconjurător, ar fi putut să înfrunte chinul formidabilei voastre artilerii? Nici unul din noi n-a lipsit de la datorie! Ne-aţi simţit cu prilejul incursiunilor, ne-aţi văzut îndrăzneala în faţa soartei, gata fiind să ne jertfim viaţa pentru apărarea comună. Aţi izbutit, în sfîrşit, să ne măcinaţi zidurile şi, fiindcă aţi deschis şi

23* **35£**

lărgit spărtura, am ajuns în momentul în care orice căpitan cinstit poate cere armistiţiul şi trata predarea. în ceea ce mă priveşte, eram înclinat să continuu apărarea, şi spada mea, împreună cu acele ale vitejilor mei camarazi, nu v-ar fi îngăduit să treceţi prea uşor peste ziduri şi să pătrun-deţi în fortăreaţă! Dar am avut bănuiala că în garnizoană sînt destui din cei care ar prefera o supunere avantajoasă unei apărări îndărătnice. Sarcina mea, datoria mea cer ca eu să dau o dreaptă socoteală asupra îndrăznelii şi a cumpătării. De aceea, urmînd legile şi obiceiul asediaţilor, am înălţat steagul neprihănit, am cerut armistiţiu şi vă ofer capitularea!

SIGISMONDO: Armistiţiul a fost acordat. Nu refuzăm capitularea. Dar în ce condiţii înţelegi s-o tratăm?

EGIDIO: în bune condiţii de război.

SIGISMONDO: Nu toate condiţiile se potrivesc oricărei fortăreţe.

EGIDIO: A mea merită onorurile acordate celor de frunte şi cred că n-am pătat-o nici prin numele meu şi nici prin felul în care am condus apărarea!

SIGISMONDO: Aş da numelui şi vitejiei dumitale ceea ce n-aş da fortăreţei!

EGIDIO: Nu cer nimic pentru mine. Pretind să văd cum sînt cinstite flamurile suveranului meu.

SIGISMONDO: Hai, don Egidio, explică-te: care-ţi sînt condiţiile de capitulare?

EGIDIO: Iată-le aici, înşirate formal. *(Arată o hîrtie şi citeşte.)* Primo: garnizoana să iasă înarmată cu şase încărcătoare de soldat, cu steagurile desfăşurate în bătaia tobelor. Secundo: patru care acoperite, în afară de libera ieşire a echipajelor.

SIGISMONDO: Opreşte-te! Fortăreaţa e stoarsă de puteri şi nu poate pretinde o capitulare atît de avantajoasă. Ea drept vorbind, garnizoana ar trebui să se predea fără nici o condiţie! în cinstea dumitale, i se va permite ieşirea, dar fără arme şi steaguri. Cît despre care acoperite, nici să nu vorbim!

EGIDIO: Nu, sufletul meu nu-i atît de josnic ca să cedeze într-un fel atît de ruşinos. Oii îmi acorzi onorurile care mi se cuvin, ori mă roi apăra pînă la ultima picătură de sîtige.

SIGISMONDO : Oastea mea e pregătită de asalt şi sîntern nerăbdători cu toţii să ne dovedim curajul!

EGIDIO: Nu vă lipsesc nici vitejia, nici îndrăzneala!

SiGivSMONDO: Să ne-ncercăm, deci, puterile şi, fiindcă te-ndărătniceşti să te aperi, pregăteşte-te: te-aşteaptă soarta celor deznădăjduiţi!

EGIDIO: Domnule, dumneata şi cu mine ne facem datoria, dar dacă în toiul crîncenei încleştări a armelor noastre mai poate încăpea curtenia, îndrăznesc să-ţi cer o favoare pentru mine.

SIGISMONDO: Poftim, cere-o! Sînt duşmanul armelor, nu al persoanei dumitale!

EGIDIO: Iată: sînt gata să mă-ntorc pe acelaşi drum la fortăreaţă. După ce-mi va fi ajuns piciorul acolo, vor reîncepe ostilităţile, şi fiecare din noi să facă uz de dreptul şi puterea războiului! Dar, înainte de a mă-ntoarce între zidurile acelea, îngăduie, pentru cîteva clipe, să-mi revăd fiica!

SIGISMONDO : Pe cît de aprig ţi-am refuzat capitularea, pe atît de bucuros îţi acord această mică favoare. Du-te s-o vezi, pe cuvîntul dumitale de onoare.

EGIDIO: Mulţumesc pentru bunătate! *(Către ofiţerii săi, care se-ntorc la fortăreaţă.)* Voi întoarceţi-vă la castel! Spuneţi că sosesc din clipă-n clipă şi, sub pedeapsă cu moartea, nimeni să nu se mişte fără încuviinţarea mea!

SIGISMONDO: Prietene, pregăteşte-te de apărare! Noi venim cu gîndul să vă îngenunchem.

EGIDIO: Iar eu vă voi aştepta cu fruntea sus!

SIGISMONDO: Păzeşte-te de spadele noastre!

EGIDIO: Loviturile mele nu vor fi mai puţin hotărîte decît ale voastre! **SIGISMONDO**: Adio, don Egidio! **EGIDIO:** Adio, don Sigismondo!

(Se îmbrățișează ți se sărută. Toți pleacă in sunet de trimbițe. Apoi, în răpăit de tobe, ies soldați, țărani ți fentei să danseze, să mănince, să bea, să vîndă etc.)

ACTUL m

SCENA i

Cameră în casa intendentului

DONNA FX.OH.IDA, singură

FLORIDA : De chid m-am născut, cu toate nenorocirile şi frămîntările sufleteşti pe care le-am îndurat, n-am simţit niciodată o nelinişte atît de dureroasă. Tatăl meu e în tabără, şi nu mi-e îngăduit să-l văd. E vorba fie de capitulare, fie de o ultimă bătălie, şi nimeni nu mă poate lămuri asupra celor ce se petrec, asupra speranţelor ce le-aş putea avea. Un singur firicel poate să hotărască soarta mea, şi acest firicel mi-e necunoscut şi mă simt sfîşiată de-o mie de temeri. Dacă reîncep ostilităţile şi nenorocirile, părintele meu e-n primejdie, şi nici viaţa lui don Faustino nu e sigură. Şi dacă totuşi fortăreaţa va capitula, cine mă asigură că tatăl meu îşi va da consimţămîntul pentru nuntă? Şi cine-mi dă certitudinea că tînărul militar care mă iubeşte se va hotărî dintr-o dată să-şi părăsească steagul şi angajamentul şi să prefere mîna mea idolului gloriei? în tulburarea gîndurilor mele nu ştiu dacă doresc mai degrabă o speranţă nesigură, sau o dezamăgire dureroasă. Sînt două stări nefericite pentru mine şi n-aş putea alege vreuna din ele fără să tremur. Ceea ce mi-ar putea aduce mîngîiere e vesela melodie a păcii, consimţămîntul tatei şi blîndeţea mirelui. Dar, oh, Doamne! Sînt închipuiri prea nedesluşite, sînt amăgiri prea îndepărtate, şi inima mi-e atît de abătută, încît, înainte de-a ajunge la hotărîrea soartei mele, mă tem că voi cădea pradă celei mai haine şi mai dureroase deznădejdi î *(Se aşază abătută.)*

SCENA 2

DON FAUSTINO şi DONNA FLORIDA

FAUSTINO: Iat-o, îndurerată ca întotdeauna şi înlăcrimată. O, ceruri! Ea m-a făcut să-mi pierd voioşia şi nepăsarea cu care înfruntam de obicei orice schimbare a soartei. '

FLORIDA: De-ar veni măcar cineva să-mi aducă ştiri... *(Se ridică.)* Cine-i acolo?... *(îl vede pe Faustino şi ramine încurcată.)*

FAUSTINO: Stăpînă, dacă ai nevoie de un slujitor, iată-mă gata să te-ascult!

FLORIDA-. Dumneata aici? Fără să-mi spui nimic? Fără să vorbeşti? Ce veşti mi-aduci? Care-i rezultatul întîlnirii din tabără? Ah, nu, nu mi-1 spune ! După neobişnuita mîhnire a chipului dumitale, am priceput cît de nenorocit mi-e destinul! Părintele meu vrea război, şi războiul i-e pe plac şi generalului duşman. Iar dumneata, sub falsele culori ale unei prefăcute mîhniri, te bucuri de măcelul ce va urma şi te pregăteşti senin de bătălie. Haide, nu te mai chinui atît prefăcîn-du-te! Triumfe virtuţile dumitale! Foloseşte-te în voie de acea barbară filozofie care te-ndeamnă să te bucuri atît de dragostea fiicei, cît şi de moartea părintelui ei, şi dacă te mîhneşte tristeţea mea, pleacă de lîngă fiinţa mea cea nefericită! Urmează imboldurile gloriei dumitale şi cruţă-mi aspra suferinţă de a te auzi cum îţi lauzi, în faţa mea, sălbaticul şi neomenosul curaj!

FATJSTINO: Potoleşte-ţi supărarea, draga mea, şi au mă jigni, fiindcă n-o merit. Din păcate, lacrimile şi amarele dumitale izbucniri mi-au slăbit dîr-zenia, şi eu însumi nu mă mai recunosc. Ştiu că te iubesc, dar mai ştiu că un bărbat josnic şi laş nu poate fi demn de iubirea dumitale. Dai am un duşman în faţă-mi, de soarta căruia dumneata eşti îngrijorată, şi n-aş putea fi viteaz fără să par crud. Hotărăşte dumneata, donna Florida, soarta mea. Ţi-ar plăcea să-mi smulg spada de la şold, s-o depun la picioarele generalului, să iscălesc cu propria-mi mînă dezonoarea, laşitatea, să mă expun clevetirilor din tabără şi, fără a putea răspunde celor ce mar jigni, să fiu nevoit să sufăr dojenile, batjocura, derîderile? Gîndeşte-te mai bine la starea în care mă aflu, cugetă la cinstitul meu caracter, ai milă de mine în împrejurările dureroase ce mă frămîntă şi, dacă misiunea încredinţată mie nu merită dragostea dumitale, fie-mi măcar inima demnă de îndurare, de iertare! Da, draga mea, aceasta aştept de la dumneata şi, la picioarele dumitale, cu duioşie şi încredere o cer... *(îngenun-chează.)*

FLORIDA: Oh, zei! Ridică-te!

FAUSTINO: Iartă-mă!

FLORIDA: Ridică-te, pentru Dumnezeu!

SCENA 3

DON EGIDIO şi cei de mai înainte

EGIDIO: Ei, ce faci dumneata la picioarele fiicei mele?

FAUSTINO *(se ridică încurcat).* **FLORIDA:** O, adoratul meu

părinte! **EGIDIO:** Taci! Să-mi spună acest ofiţer duşman cu ce gînduri s-a aruncat la picioarele fiicei mele!? **FAUSTINO:** Domnule, pentru a-i spune ultimul adio.

EGIDIO: Şi unde vrei să pleci?

FAUSTINO: Să iau cu asalt zidurile voastre. Să lupt împotriva soldaţilor voştri şi împotriva dumneavoastră înşivă, dacă soarta vă va scoate în calea spadei mele.

EGIDIO: Ce grad ai?

FAUSTINO : Stegar.

EGIDIO: Ce vrei de la fiica mea?

FAUSTINO: Inima şi mîna. Pe cea dintîi am cerut-o şi-am dobîndit-o prin dragoste. Pe cealaltă speram s-o am mulţumită bunăvoinţei dumneavoastră.

FLORIDA *(lui Egidio):* Dragă tată...

EGIDIO: Taci! Nu vorbesc cu tine. *(Lui Faustino.)* Eşti cavaler?

FAUSTINO: Da, sînt. Numele meu e cunoscut în armată.

EGIDIO: Cine eşti?

FAUSTINO: Don Faustino Papiri, duce de Alba, senior de Conchiglia. **EGIDIO:** îţi cunosc familia.

FLORIDA: Dacă i-ai cunoaşte minunatele calităţi...

EGIDIO: Taci! *(Lui Faustino.)* O iubeşti pe fiică şi ai inimă să lupţi împotriva tatălui?

FAUSTINO: Un conducător de frunte cunoaşte mai bine decît mine îndatoririle unui soldat: iubirea nu poate trece înaintea gloriei!

EGIDIO: Aşa vorbesc vitejii. Eşti demn de preţuirea mea, eşti demn de sîngele meu.

FLORIDA *(aparte):* O, ceruri, înrîuriţi sufletul bunului meu tată!

FAUSTINO : Domnule, dacă aveţi atîta îngăduinţă pentru mine, făgăduiţi-mi mîna fiicei dumneavoastră.

EGIDIO: Da, o vei avea.

FLORIDA *(lui Egidio, cu nerăbdare):* Cînd?

EGIDio *(Floridei):* Taci! *(Lui Faustino.)* împrejurările în care ne aflăm nu ne permit să mai vorbim despre asta. Fă-ţi datoria, atacă zidurile noastre şi-mi voi da singur seama de curajul dumitale.

Dacă soarta te va face să pieri, moartea desface orice legămînt; daca voi muri eu şi dumneata vel rimîne în viaţă, foloseşte-te de cuvîntul meu şi ia-o pe fiica mea; de vom trăi arnîndoi, o daţi sfîrşit războiul, o vei avea din mîinile mele. Am vorbit îndeajuns unui cavaler pe care-1 accept ca ginere! De-acum înainte, însă, redevenim duşmani.

FLORIDA: Oh., Doamne! Ce nuntă funestă! Ah, tată îndurător, nu mă face să pier în chinuri şi durere!

EGIDIO: Toate suferinţele pe care le încerci se dato-resc nechibzuinţei tale. îţi încuviinţez nunta, dar nu-ţi laud purtarea. O domnişoară nobilă, fiica lui don Egidio, o prizonieră a duşmanilor mei, nu trebuie să-

şi deschidă inima iubirii, în timp ce tatăl se luptă cu arma în mînâ. Norocul de-a fi întîlnit un om nobil şi viteaz nu e meritul tău, căci ai fi putut cădea pradă unei iubiri nedemne de sîngele nostru.

FLORIDA: Iertare, tată, slăbiciunea, întîlnirea...

EGIDIO: Nu.pretind scuze, vreau ascultare!

FLORIDA: Porunceşte!

EGIDIO: Vino cu mine!

FLORIDA: Unde?

EGIDIO: în castel.

FLORIDA: Sub focul armelor?

EGIDIO: Da, sub focul armelor.

FLORIDA: Vrei să mă expui primejdiilor?

EGIDIO: Mai mari vor fi cele ale tatălui şi ale mirelui tău. Urmează-mă!

FAUSTINO *(lui Egidio):* Domnule, ţineţi seamă de sex, de vîrstă şi de constituţia fizică.

EGIDIO: Sexul, vîrsta şi constituţia donnei Florida au nevoie de o pază mai bună. în felul acesta asigur demnitatea mea, cît şi liniştea dumitale. Dacă ai suflet de cavaler, nu te-mpotrivi dreptei şi cinstitei mele hotarîri. *(Floridei.)* Iar tu urmează-mă fără zăbavă!

FAUSTINO: Vi se va îngădui să vă duceţi fiica în castel?

EGIDIO: Nu-ţi face griji! Am cerut consimţămintul generalului.

FAUSTINO: Nu ştiu ce să spun. Sînteţi judecătorul destinului ei... **FLORIDA** *(lui Faustino):* Mă laşi pradă crudului meu destin?

FAUSTINO: Ascultă poruncile tatălui dumitale. **EGIDIO** *(Floridei):* Nu mă face să recurg la forţă... **FLORIDA:** Ah, nu, domnule, sînt gata să te-ascult. **EGIDIO**: Prietene, cerul să te binecuvânteze! *(îl îmbrăţişează pe Faustino şi pleacă.)* **FLORIDA**: Ah, don Faustino! **FAUSTINO**: Ah, donna Florida!

FLORIDA: Inima-mi spune că nu ne vom mai vedea niciodată!

FAUSTINO: Draga mea, nădăjduieşte...

FLORIDA *(spre culise):* Vin, domnule, vin! *(Lui Faustino.)* Adio! *(Pleacă.)*

SCENA 4

DON FAUSTINO, apoi DONNA ASPASIA

FAUSTINO: Cum de mai pot trăi în asemenea chinuri? Oh, ceruri, cum voi putea să urc zidurile, dacă inima-mi tresare, dacă picioru-mi alunecă, dacă mîna-mi tremură? **ASPASIA**: Domnule stegar, tocmai pe dumneata te căutam.

FAUSTINO: Ah, lasâ-mă-n pace...

ASPASIA: Voiam să-ţi spun că tot ce ai încredinţat donnei Florida a rămas în grija mea. FAUSTINO: Nu mă tulbura. ASPASIA: Nu vrei caseta, ceasornicul, inelele?
FAUSTINO *(aparte):* Acum pricep şi eu cît e de mare puterea dragostei!
ASPASIA: Nu le vrei?
FAUSTINO *(a far te):* Nu, e cu neputinţă să-i ***ţin*** piept!
ASPASIA: Nu? Ai spus nu! Dacă nu le vrei, o să Le păstrez eu. Dar ia-ţi măcar banii... FAUSTINO *(aparte):* Da, datoria mă cheamă la ea.! ASPASIA *(vrînd să-i dea punga):* Da? Poftim. FAUSTINO *(Aspasiei):* Dar mai dă-mi pace, nu mi mai obosi atît, nu mă face să-mi ies din fire! ASPASIA: Dacă nu vrei, nu-i nimic, dar ce-o să zici donna Florida? FAUSTINO: Ah! Undei donna Florida? ASPASIA: Unde-i donna Florida? FAUSTINO : N-a plecat cu tatăl ei?
ASPASIA: Cu tatăl ei? FAUSTINO: Nu l-ai văzut?
ASPASIA: Unde? FAUSTINO: Aici, în odaia asta...
ASPASIA: Spune-mi, don Faustino, nu ţi se pare că iubirea ţi-a întunecat mintea? FAUSTINO: Dar unde-ai fost pînă acum? ASPASIA-. în prăvălia unei oarecare Orsolina, să-mi fac rost de nişte panglici. FAUSTINO : Nu ştii, prin urmare, ce s-a întîmplat? ASPASIA: Nu ştiu nimic. Povesteşte-mi!
FAUSTINO: A venit aici, nu ştiu cum, tatăl donnei Florida. ASPASIA: Nu mai spune! FAUSTINO: Ne-a descoperit dragostea! ASPASIA: Ce tot spui?
FAUSTINO: A luat-o cu el pe donna Florida. ASPASIA: Oh, ce întîmplare! Ce nenorocire! Ce mare catastrofă!
FAUSTINO : Donna Aspasia, mi se pare că rîzide mine. ASPASIA: Nu rîd, domnule! Dar, la drept vorbind, nici nu pot să plîng! FAUSTINO: A, da, uitasem că sufletul ţi-e deprins cu cruzimea!
ASPASIA: Da, cred că sînt mai războinică decît dumneata.

SCENA 5

COATELE CLAUDIO **şi cei de uiai înainte**

CONTELE *(glumind):* Sărmanul don Faustino, îmi pare rău.
ASPASIA *(contelui):* Ai aflat şi dumneata?
CONTELE: Da, am văzut-o pe donna Florida trecînd cu tatăl ei, mîhnită, abătută, înlăcrimată... ţi-era mai mare mila!
FAUSTINO: Ah, cu ce barbară plăcere vii, o, conte, să-mi sfredeleşti rana!
CONTELE: Ea naiba! Eşti îndrăgostit copt!
ASPASIA: E copt, răscopt, prăjit şi uscat.
CONTELE: Cine te-a pus să te-ndrăgosteşti ca un dobitoc?

FAUSTINO *(plimbîndu-se, contelui):* Dă-mi pace! **ASPASIA**: Domnul stegar ar vrea să lupte sub alte flamuri!

FAUSTINO *(plimbîndu-se, Aspasiei):* Fii bună şi taci!

CONTELE: Easă, că fumul tunurilor va destrăma fumurile dragostei!

FAUSTINO *(ca mai sus):* Ea timpul potrivit îmi voi face datoria.

ASPASIA: Mergînd la luptă, o să-i fie frică să nu-şi nimerească frumoasa. **FAUSTINO** *(cu furie, Aspasiei):* Nu mă mai chinui! **CONTELE:** O să te faci de rîsul soldaţilor! **FAUSTINO** *(plimbîndu-se):* Nu mai pot! **ASPASIA**: Pun rămăşag c-o să i se facă şi cimilituri! **FAUSTINO** *(Aspasiei, cu mînie):* îmi pierd răbdarea! **ASPASIA**: Mai domol, mai domol...

SCENA 6

DON CIRII.LO şi cei de mai înainte

CIRILLO: Curaj, fraţilor! Pionierii lucrează. Artileriş-tii sînt gata, scările-s pregătite, armata se-adună, şi peste cîteva clipe va începe asaltul.

ASPASIA: Taci, don Cirillo, ca-1 ucizi pe acest s5.in.-ar ofiţeraş...

CIRILLO *(lui Faustino):* Ei, ţi-am văzut amica!

FAUSTINO: Nu te amesteca în treburile mele. Te-ai mai amestecat de cîteva ori, şi, la timpul cuvenit, îţi voi cere socoteală! *

CIRILLO: Da, oricînd doreşti. De pistol nu tni-e fiică. Unu şi cu unu fac doi! îmi voi aminti şi de dumneata, domnule conte!

CONTELE: Bine, cînd pofteşti! Deocamdată vreau sâ fim prieteni şi să-i aducem puţină mmgîiere acestui biet îndrăgostit.

FAUSTINO: Nu-mi sporiţi zbuciumul!

CIRILLO: Ce naiba, vrei să vorbească armata despre dumneata? Eşti îndrăgostit? Să-ţi fie de bine! Nu mai sînt femei pe lume? Noi, militarii, le găsim pretutindeni. *(Ctntînd şi ţopăind.)*

Iubirea de soldat E numai
într-o doară, Oriunde e
chemat Găseşte-o
domnişoară! Oară, oară,
oară...

FAUSTINO *(lui Cirillo):* Asta-i neobrăzare!

(Încep să bată tobele.)

CONTELE: Ea asalt, la asalt! *(Aleargă.)* **FAUSTINO**: Ea moarte, la moarte! *(Aleargă.)* **CIRILLO:** La război, la război! *(Aleargă ţopăind.)*

SCENA 7

DOSNA ASPASIA, apoi DON POLIDORO

ASPASIA: Drum bun, drum bun!

POLIDORO: Ce s-a întîmplat?

ASPASIA: Armistiţiul s-a stîrşit repede, după cîte-am auzit. Fortăreaţa nu vrea să se predea, aşadar va trebui să fie luată cu asalt.

POLIDORO *(vesel):* Eh, nu se-ndură el războiul să se sfîrşească cu una, cu două!

ASPASIA: în ceea ce mă priveşte, după campania aceasta aş vrea să mă duc într-o tabără de iarnă.

POLIDORO: într-o tabără de iarnă? De iarnă? Acolo trebuie să lupţi cu zăpezile, cu gheaţa... O să vezi soldaţii îngheţînd în ger, santinelele devin de cristal... Ah, dar ofiţerii o să-şi cumpere blănuri călduroase, şi eu am făcut o bogată provizie de blănuri din care sper să-mi iasă un cîştig de peste o mie de ţechini!

ASPASIA: Toate bune, dar eu pînă cînd o să duc viaţa asta?

POLIDORO.- Dar ce-ai vrea să faci? ASPASIA: Să mă mărit!

POLIDORO: Prea bine! *Şi* pe cine-ai vrea de bărbat? ASPASIA: Un ofiţer!

POLIDORO: Ca să rămîi văduvă după trei zile? ASPASIA: Prea bine.

POLIDORO: Fata mea, nu te sfătuiesc să iei un ofiţer. ASPASIA: De ce nu?

POLIDORO: Pentru că cei mai mulţi dintre ofiţeri sînt mezinii familiilor: au bani puţini, dar în schimb sînt deprinşi cu risipa. Pe urmă, sînt foarte gingaşi în ceea ce priveşte onoarea. îşi lasă soţiile să stea de vorbă cu cine le place de frică să nu fie acuzaţi de gelozie, dar ajunge să li se pară numai c-o privire e mai galeşă, c-o vorbă e mai şoptită, şi gata! într-o mînă spada, în cealaltă bastonul. Spada pentru a-1 străpunge pe domn, bastonul pentru a o dezmierda pe doamnă.

ASPASIA: Oh, doamna ar şti, în asemenea cazuri, să răspundă galanteriilor domnului. Sînt deprinsă cu armata şi nu m-aş lăsa copleşită. Pricepi?

POLIDORO: Prea bine.

ASPASIA: Adevărul e că vreau să mă mărit, că trebuie să-mi aduni zestre, şi, dacă din întimplare, din nefericire sau din capriciu, ai avea bunătatea, sa spui nu, află că am în armată protectori care te vor sili să spui da. Sluga dumitale! *(Iese.)*

POLIDORO : Cu plecăciune... Ah, am făcut-o de oaie aducîndu-mi fiica în armată! Aş merita ceva şi mai rău. Dar iat-o pe drăgălaşa Orsolina! E o femeie gingaşă, bună, strîngătoare, harnică şi o iubesc din toată inima!

SCENA 8

ORSOLINA şi DON POLIDORO

ORSOLINA: Ah, domnule intendent... **POLIDORO**: Ce e? **ORSOLINA:** M-am nenorocit... **POLIDORO**: Ce s-a întîmplat?

ORSOLINA: După ce s-a decretat armistiţiul, am înjghebat două mese de joc, am vîrît în bănci tot ce-am avut, în nădejdea unui cîştig mare... Au venit să joace patru ofiţeri şi, cît ai bate din palme, au golit băncile, iar eu am rămas fără o para chioară.

POLIDORO: Şi banii mei?

ORSOLINA: î-a luat dracu!

POLIDORO: Să te ia pe tine dracu!

ORSOLINA: Un pic de răbdare! Dacă de data asta a mers rău, altă dată o să meargă bine. îţi mai aminteşti ce mi-ai făgăduit?

POLIDORO: îţi spun verde, răspicat şi-u faţă că nu mai vreau să ştiu de nimic!

ORSOLINA: Şi eu îţi spun verde, răspicat şi-n faţă că, dacă nu te ţii de făgăduială, o să mă duc la general şi o să dau în vileag toate matrapazlîcurile dumitale: că dai bani cu camătă de douăzeci şitreizeci la sută; că în pîinea soldaţilor amesteci secară, tâiîţe şt fasole; că, în loc să trimiţi după lemne în pădure, pentru a cruţa căruţele, pui să se pus-tiască ogoarele, să se taie viţa de vie, pomii şi aracii; că-i ocroteşti pe toţi pungaşii din armată; ca storci cîştiguri de pe urma jocurilor, a cîrciu-milor şi a petrecerilor... Da., domnule, şi dacă atît nu ajunge, mai am un mic adaos secret cu care o să am onoarea să te servesc. Cu plecăciuni... *(Iese.)*

POLIDORO: Eauda nu-i rea, ameninţarea, însă, e covîrşitoare... E femeie, are nevoie, i-am făgăduit, i-am făcut mărturisiri. îmi ştie toate socotelile, mă poate ruina. Trebuie s-o împac! Prea bine. *(Iese.)*

SCENA **9**

Loc retras, sau pădurice

DON FERDINANDO, un adjutant, un caporal, soldaţi şi un toboşar

FERDINANDO *(Adjutantului):* Da, mi se face o nedreptate !

ADJUTANTUL: De ce te plîngi?

FERDINANDO: în timp ce alţii merg la asalt, mie de ce să mi se dea în pază locul acesta? Nu-s oare atît de viteaz ca să fac faţă asaltului? N-am dat destule dovezi în ceea ce priveşte curajul? Don Faustino a fost făcut stegar după mine, de ce să i se acorde lui gloria de-a lua parte la asalt, iar eu să fiu trimis în acest post de mîna a doua?

ADJUTANTUL: Iartă-mă, dar mi se pare mai demn să comanzi un pichet ca al nostru, decît să mergi cu gloata la escaladarea zidurilor unei fortăreţe.

FERDINANDO: Nu, onoarea e mai mare acolo unde şi primejdia-i mai mare. Don Faustino nu trebuia să-mi fie preferat mie!

ADJUTANT DX: Cu toate astea ştiu că generalul te preţuieşte şi sînt sigur că, încred inţîndu-ţi această misiune, a înţeles să-ţi acorde un loc de onoare.

FERDINANDO: Nu mă plîng de general.

ADJUTANTUL: De cine-atunci?

FERDINANDO: De don Faustino, care, străduindu-se să fie printre atacanţi, a înţeles să mă înlăture.

ADJUTANTUL: Eu cred că e dimpotrivă. Don Faustino o iubeşte pe donna Florida, şi donna Florida a fost dusă de tatăl ei în fortăreaţă. închipuieşte-ţi acum cu cîtă plăcere poate s-o înfrunte cu spada în mînă!

FERDINANDO: E adevărat ceea ce-mi spui? ADJUTANTUL: Cît se poate de adevărat.

(Se aude semnalul unui corn de postă.)

FERDINANDO: De unde vine sunetul ăsta? ADJUTANTUL : Dintr-acolo... FERDINANDO: E un călăreţ. ADJUTANTUL: Şi vine-n goana mare. FERDINANDO: Caporal, vezi cine-i omul ăsta! CAPORALUL *(înaintează).*

SCENA io

UN CURIER, călare, niergînd în galop, şi cel de mai înainte

CAPORALUL: Stai! Cine-i?

CURIERUL: Curier!

CAPORALUL: încotro?

CURIERUL: Ea tabără.

CAPORALUL: Pe cine cauţi?

CURIERUL: Am o depeşă pentru general.

CAPORALUL *(lui Ferdinando):* Aţi auzit?

FERDINANDO: Să fie însoţit de doi soldaţi.

CAPORALUL *(către doi soldaţi):* Voi doi însoţiţi-1 la cartierul general. FERDINANDO *(Curierului):* Ce veşti aduci? CURIERUL: Pacea! FERDINANDO: S-a făcut pace? CURIERUL: S-a făcut pace!

FERDINANDO: Repede, să-ncalece doi soldaţi şi **să**-1 însoţească imediat la cartierul general.

CAPORALUL: Imediat. Voi opriţi-vă. Duceţi-vă voi, ăştialalţi!

(Pleacă alți doi soldați.)

FERDINANDO *(Curierului):* Goneşte cît mai repede!

CURIERUL: Am căzut de două ori... mi se taie răsuflarea... *(Pleacă.)*

ADJUTANTUL : Mă bucur că don Faustino nu se poate lăuda cu meritul de-a fi luat parte la asalt! Să ne retragem la post şi să aşteptăm ordinele generalului. *(Pleacă.)*

FERDINANDO: Te bucuri că s-a făcut pace?

ADJUTANTUL: Invidia e stăpînă pretutindeni, dar în armată se lipeşte ca ceara de peceţi! *(Pleacă împreună cu soldaţii.)*

SCENA îi

Cîrap de bătaie cu o baterie de tunuri. Fortăreaţă fără steag alb. DON FAUSTINO, CONTELE, DON FABIO, soldaţi, gata să pornească la asaltul zidurilor. Soldaţi pe metereze, care se apără în răpăitul tobelor. Sunetul trîmbiţelor face să-nceteze tobele şi pe cîmp se aud glasuri care strigă: „PACE1 PACE!" Atacanţii îşi părăsesc locul, se retrag înspre tabără, se aşază în rînd etc.

SCENA 12

DON SIGISMONDO şi cei de mii înainte

SIGISMONDO: Prieteni, iatâ depeşa regala, iată. decretul de pace. Vă laud curajul, îl \-oi face cunoscut suveranului şi puteţi nădăjdui să fiţi recompensaţi după merit şi vitejie.

FAUSTINO *(aparte):* Cerul mi-a ascultat ruga!

SIGISMONDO: Don Fabio, las pe seama dumitale să strîngi răniţii şi să-ngropi pe cei morţi.

FABIO: Ordinele dumneavoastră vor fi executate!

SIGISMONDO: Dumitale, don Faustino, îţi încredinţez înalta misiune de-a duce condiţiile de pace viteazului apărător al fortăreţei. *(îi dă o kîrtie.)*

FAUSTINO *(aparte): O,* ordin fericit pentru mine! O, clipă ce mă umple de bucurie şi de mulţumire! *(Aleargă spre fortăreaţă. Face semn cu batista. Se coboară punţile deasupra spărturii, irîmbiţele răsună, şi Faustino intră.)*

SCENA 13

DON CIRII.1,0, DON POUDORO şi cei de mai înainte

CIRILLO *(ţopăind):* Pacea, pacea, trăiască pacea! **POLIDORO** *(contelui):* Domnule locotenent, s-a făcut pace?

CONTELE: întreabă-1 pe general!

POLIDORO *(lui Sigismondo):* Iertaţi-mă, excelenţă, a fost dobîndită pacea?

SIGISMONDO: Da, pacea s-a încheiat.

POLIDORO *(neplăcut impresionat):* Prea bine.

SIGISMONDO: Aceasta e misiva care a adus vestea în tabără... dar misiva mai cuprinde o noutate, care te priveşte numai pe dumneata.

POLIDORO *(încurcat):* Prea bine.

SIGISMONDO: Mi-a sosit ordin de la curte să înlâtm persoana dumitale din postul de intendent şi s-o înlocuiesc cu alta.

POLIDORO *(cu mare părere de rău):* Prea bine...

SIGISMONDO: Şi mai e un mic adaos.

POLIDORO *(aparte):* Sărmanul de mine!

SIGISMONDO : Trebuie să dai socoteală de felul în care ţi-ai făcut datoria şi vei rămîne în stare de arest pînă cînd ţi se vor fi limpezit socotelile.

POLIDORO *(rămîne abătut şi se retrage puţin).*

CIRILLO: Prea bine!

CONTELE *(aparte):* De data asta îi vor ieşi procentele pe uasl

SCENA 14

ORSOLINA şi cei de mai înainte

ORSOLINA *(încet, lui Polidoro):* Ei bine, domnule intendent, ce spui? îmi dai ceea ce mi-ai făgăduit?

POLIDORO *(Orsolinei, încet):* Da, te-am trimis la dracu şi te trimit din nou tot acolo!

ORSOLINA: O să-i vorbesc generalului. *(Lui Sigismondo.)* Domnule, aflaţi că don Polidoro...

SIGISMONDO: Don Polidoro a fost dat afară din armată, iar dumneata, care i-ai fost părtaşă la cîştig, vei pleca o dată cu el.

ORSOLINA: Dumnezeule! Don Polidoro, ai auzit? O să trebuiască să mă fac iar spălătoreasă!

POLIDORO: Prea bine! Iar eu catîrgiu!

ORSOLINA: Prea bine... *(Pleacă.)*

SCENA 15

DONNA ASPASIA şi cei de mai înainte

ASPASIA *(lui Sigismondo):* Ah, excelenţă, am aflat de nenorocirea tatălui meu. Nu voi spune dacă e dreaptă sau nu înlăturarea lui; spun doar că ram în în mizerie şi că nu ştiu ce soartă mă aşteaptă ...

SIGISMONDO: Cunosc toate astea şi am luat măsuri. Mărită-te şi mă voi îngriji să-ţi scot zestrea din averea tatălui dumitale.

POLIDORO: Dar, domnule general...

SIGISMONDO: Taci!

POLIDORO: Prea bine... *(Pleacă.)*

ASPASIA: Mulţumesc excelenţei-voastre pentru bunătate. Dea cerul să găsesc cît mai repede o partidă !

CIRILLO *(Aspasiei):* Iată-mă, sînt aici,

ASPASIA: Mulţumesc. Nu-mi trebuie un schilod.

SCENA 16

DON FERDINANDO, CAPORALUL şi cei de mai înainte

FERDINANDO *(lui Sigismondo):* Sînt la porunca excelenţei-voastre !

SIGISMONDO: Don Ferdinando, am aflat că te-ai plîns de mine.

FERDINANDO: Domnule, vă cer iertare...

SIGISMONDO: înţeleg îndîrjirea dumitale. Docul ce ţi-am încredinţat era de-ajuns de important, însă dorinţa de-a te distinge în asaltul fortăreţei te-a făcut să crezi altfel. Pun necumpătarea pe seama setei de glorie. Dar, pe viitor, să respecţi mai bine ordinele celui care comandă şi să-ţi faci un merit din ascultare.

FERDINANDO: Domnule, îmi mărturisesc vina şi laud bunătatea dumneavoastră. Dar, iertaţi-mă, cum aţi aflat de nesăbuita mea supărare?

SIGISMONDO: în tabere nu lipsesc iscoade, iar eu am destule.

CAPORALUL, *(aparte):* Dacă n-ar mai cădea şi de aici ceva, ce m-aş face numai cu solda de caporal?

(Se aud trimbifele de la castel, apoi se văd tobe— rînd apărătorii.)

SCENA ULTIMĂ

DON EGIDIO, DONNA FI.ORIDA, DON FAUSTINO, soldaţi etc. Răspund trimbiţele taberei, apoi tobele

EGIDIO *(lui Sigismondo):* Domnule, mă bucur că te văd iarăşi şi că pot să-ţi fiu prieten!

SIGISMONDO *(lui Egidio):* îţi admir tot mai mult curajul, şi prietenia dumitale mi-e scumpă.

EGIDIO: Ţi-o prezint pe fiica mea.

SIGISMONDO *(Floridei):* Te felicit că ai un părinte atît de viteaz!

EGIDIO: Şi mai prezint în ea, dacă autoritatea dumitale va consimţi, pe mireasa lui don Faus-tino.

FAUSTINO: Domnule, sper că-mi veţi face dreptate pentru curajul şi meritele mele. O mai mare dovadă decît aceea de a fi atacat zidurile care-mi ascundeau dragostea nici n-aş fi putut da! Inima care a înfruntat primejdiile lui Marte nu s-a putut apăra de

seducătorul Cupidon, şi dac-am terminat războiul glorios, sper să nu fiu dojenit că mă las în voia iubirii mele.

SIGISMONDO : Da, iubirile curate nu sînt nedemne de un erou militar. Mireasa pe care ţi-o alegi e fiica unui viteaz războinic, şi asta onorează nunta. De aceea, eu îţi dau bucuros învoirea.

FAUSTÎNO: Mulţumesc pentru bunătatea dumneavoastră.

FLORIDA: Mulţumesc şi eu pentru înţelegerea unui general blînd, viteaz şi îndatoritor. Cer iertare tatălui meu că inima şi-a făcut alegerea fără sâ-1 întrebe, şi-mi încredinţez mîna, în faţa dumneavoastră, iubitului meu mire.

CIRILLO *(ţopăind):* Trăiască dragostea, trăiască pacea!

FAUSTINO: Don Cirillo, sîntem prieteni, ori duşmani?

CIRILLO: Prieteni, prieteni! Cu dumneata, cu contele, cu toată lumea. Trăiască pacea, trăiască dragostea !

CONTELE: Dragă don Faustino, te felicit. în tabăra de iarnă îmi vei îngădui să fac parte din cercul dumitale.

FAUSTINO: Din al meu da, însă nu din acela al consoartei mele.

FLORIDA: Nici eu nu mai doresc tovărăşia militarilor.

ASPASIA: Donna Florida, mă mîngîi cu gîndul că
vom fi prietene. FAUSTINO *(Aspasiei):* Bine că mi-am adus aminte,
dă-mi te rog lucrurile mele. ASPASIA: Da, da, ţi le voi da. *(Aparte.)* Credeam c-a
uitat de ele!

SIGISMONDO: Să mergem la cartier. Acolo, fericiţii mei miri, vom face nunta.

FLORIDA: Da, să mergem, căci, slavă cerului, triumfă pacea şi s-a sfîrşit războiul! *(Spectatorilor.)* îngăduitorii mei domni, care cu atîta răbdare aţi îndurat reprezentarea războiului, trebuie să vă mulţumesc cu smerenie şi din toată inima şi totodată să vă cer iertare pentru ceva. Autorul acestei piese a uitat un amănunt. A uitat să vă spună din ce neam fac parte luptătorii şi care este numele fortăreţei asediate. Noi, actorii, nu putem să vi le destăinuim fără voia lui. Totuşi, vă putem spune că, mai mult sau mai puţin, toate neamurile Europei se războiesc în acelaşi

fel şi toate sînt... puternice, viteze, cutezătoare şi glorioase. Le urăm tuturor pace, precum şi vouă, preaomenoşilor spectatori! Să vă dea cerul tihna aceea deplină care e rod al înţelepciunii, al prevederii şi al desăvîrşitei cumpătări!

Silişitul comediei